

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbirni vsek dan opoldne — Mesecni naročnine 21.— Kr. za inostranstvo 15.30 Kr.
 EKSKLJUCIVNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inostranstva ima
 UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
 Računi pri poštno čistočnem zavodu: Ljubljana št. 20-361
 CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

L'aspra battaglia sul fronte di El Alamein continua

Altri 111 carri armati e 38 autoblinde distrutti — 22 apparecchi nemici abbattuti — Un sommergibile inglese affondato

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 27 ottobre il seguente bollettino n. 884:

La battaglia è divampata anche ieri aspra e serrata sul fronte di El Alamein dove l'avversario ha impegnato nuove ingenti forze nel tentativo di rompere il nostro schieramento. Altri 111 carri armati nemici e 38 autoblinde sono stati distrutti.

Nei combattimenti del giorno 25 si è distinto per tenacia e valore il terzo battaglione del 61° reggimento fanteria «Trento».

L'aviazione dell'Asse ha svolto intensa attività attaccando ripetutamente i centri

delle retrovie britannici: quindici apparecchi risultano distrutti dalla caccia italiana e germanica.

Scontri aerei svoltisi nel cielo del Mediterraneo si sono pure risolti a vantaggio dei nostri cacciatori che abbatterono sette velivoli. Un nostro ricognitore non ha fatto ritorno.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base. Le famiglie dell'equipaggio sono state informate.

Una nostra unità al comando del capitano di corvetta Carlo Brancia di Aprica ha affondato un sommergibile nemico.

Srdita bitka pri El Alameinu se nadaljuje

Spet 111 tankov in 38 oklopnih vozov uničenih — 22 sovražnih letal sestreljenih — Angleška podmornica potopljena

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 27. oktobra naslednje 884. vojno poročilo:

Tudi včeraj je divjala ostra in srdita borba na bojišču pri El Alameinu, kjer se je sovražnik poslužil novih ogromnih sil z namenom, da bi razbil našo razvrstitev. Nadaljnjih 111 sovražnih tankov in 38 oklopnih avtomobilov je bilo uničenih.

V bojih dne 25. t. m. se je po vztrajnosti in junaštvu odlikoval 3. bataljon 61. pehotnega polka divizije «Trento».

Letalstvo Osi je razvilo živahno delavnost, napadajoč ponovno središča britanskega zaledja. Italijanski in nemški lovci so pri tem sestrelili 15 letal.

Tudi spopadi v zraku nad Sredozemljem so se zaključili z uspehom za naše lovce, ki so sestrelili 7 letal. Ena naša izvidniška letala se ni vrnila.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Družine posadke so bile obveščene.

Neka naša edinica pod poveljstvom korvetnega kapitana Karla Brancie di Aprica je potopila sovražno podmornico.

Junaški 61. polk

Rim, 27. okt. s. Tretji bataljon 61. pehotnega polka divizije Trento, ki je bil omenjen v današnjem vojnem poročilu, je isti bataljon, ki je bil omenjen v vojnem poročilu dne 24. julija in ki je dobil ob tej priliki naslednjo pohvalo maršala Romela:

«3. bataljonu 61. pehotnega polka divizije «Trento» izražam svojo posebno zahvalo zaradi hrabrega zadržanja ob priliki sovražnega napada, podprtega s tanki, zvečer dne 22. julija. Bataljon je zlasti prispeval k velikemu uspehu, odlično se boreč skupno z nemškimi odredi po preizkušeni skupnosti v orožju.»

Štiri letalonosilke in dve drugi ladji potopljene po japonski mornarici

V bitki pri Salomonskem otočju je izgubil sovražnik v dveh mesecih: letalonosilko „Wasp“, 3 križarke, 5 rušilcev, 6 podmornic in 500 letal

Tokio, 27. okt. s. Japonski glavni stan poroča o uspešnih operacijah, ki jih izvede japonske pomorske edince v potopitvi Salomonskih otokov v dveh mesecih od 26. avgusta do 24. oktobra. Potopljene so bile ameriška nosilka letal »Wasp« s 14.700 tonami, 3 križarke, 5 rušilcev, 6 podmornic, 6 tovornih parnikov in ena minolovka.

Hudo poškodovane so bile sovražne ladje: ena oklopnica, dve nosilki letal, ena križarka, ena podmornica, dve tovorni ladji in ena minolovka.

Sestreljena ali uničena so bila 403 sovražna letala, 97 letal pa je bilo uničenih na tleh. Med poškodovanimi letali je 19 bombnikov tipa »B 17« in drugi bombniki velikega tipa.

Japonske pomorske edince so imele naslednje izgube: 2 križarki, 2 rušilca, eno podmornico in 5 transportnih ladji. Poškodovane so bile ena križarka, 3 rušilci, ena

podmornica in 5 transportnih ladji. 26 japonskih letal, se je prostovoljno žrtvovalo. 31 letal je bilo poškodovanih, 78 letal se pogreša.

Tokio, 27. okt. s. Japonski glavni stan javlja, da se je cesarska mornarica borila 26. t. m. od zore do polnoči proti močni sovražni skupini v vodah okrog otoka Santa Cruz. Japonska mornarica je potopila 4 nosilke letal, eno oklopnico in eno bojno ladjo nedoločenege tipa. Razen tega je hudo poškodovala eno oklopnico, 3 križarke, in en rušilec. Bilo je sestreljenih ali uničenih nad 200 sovražnih letal. Izgube, ki jih je utrpela japonska mornarica so: 2 lahko poškodovani nosilki letal in ena lahko poškodovana križarka, ki pa lahko nadaljuje plovidbo in bitko. 40 japonskih letal pogrešajo. Ta bitka se bo imenovala pomorska bitka v Južnem Pacifiku.

dela v mino in se potopila ob severni obali Sijallana, severno od Cilelea. Posadka se je rešila z rešilnimi čolni. Sprejela jo je neka druga švedska ladja, ki je plula v bližini.

Pri Tereku obkrožene sovjetške divizije

Berlin, 27. okt. s. V odseku Tereka so kakor doznava Mednarodna obveščevalna agencija, oklopne nemške skupine in skupine rumunskih gorskih lovcev uspešno izkoristile svoje z nenačrtimi napadi dosežene uspehe. Ob podpori močnih letalskih sil, ki so zlasti pomagale pri uničevanju številnih betoniranih sovražnih naprav, so nemške in rumunske sile nadaljevale akcijo ter obkrožile številne sovjetške divizije, ki bodo v kratkem uničene.

20 let revolucije — 20 let dela

Ob dvajsetletnici zgodovinskega fašističnega pohoda na Rim

Danes poteka 20 let od spodaj opisanega revolucionarnega dejanja. Dve desetletja sta v življenju poidecev mnogo, v življenju narodov, ki živijo tisočletja, pa malo. In vendar je za Italijo ta kratka doba vekovnega pomena, je doba, do kakršnih se narodi vzpenjo morda samo enkrat, dvakrat v vsem svojem razvoju. Po zaslugi Fašizma in dalekovidnosti Duceja je danes italijanski narod strnjen na poti do slave, veličastne zmage in polaganja temeljev svetovne gospodarske moči v okviru Imperija. Italija si danes iz svojih sil ustvarja življenjski prostor, ki bo zagotovil vsem njenim sinovom eksistenco vredno njihovega smisla za delo, poštovanje in napredek.

Vse to pa je bilo mogoče le zato, ker je italijansko ljudstvo pred 20 leti razumelo Ducejev klic in njegovo poslanstvo in se oklenilo disciplinirano z vsem srcem in dušo Fašizma. Vzne reforme, ki so bile v tej solidarnosti vsega naroda olajšane, so ozdravile socialne, gospodarske in omogočile nov pollet kulturnim prilikam. Zaupanje v državniško modrost Duceja, vera v njegovo ustvarjajočo delavnost, sta izločili vse napetosti, ki so prej izčrpavale narodne sile v medsebojnem boju. Narod je bil gospodarsko okrepljen in duševno pripravljen na naloge, ki so ga čakale izven meja. Ko je nastopil prvi trenutek preizkušnje, je s preziranjem smrti hrabro nastopil pot najtežjih naporov, ki so ga že do danes oventali z največjo slavo in spoštovanjem pri sovražnikih.

Ob današnji 20letnici so vsi Italijani, doma in na tujem, bolj kot kdaj enotni in zro neomajno zaupajoč Duceju, tudi v teh trenutkih vedro v svojo zmagovito bodočnost.

Konec julija l. 1922 je dozoriel dogodek, ki je v sledečem avgustu pripravil Mussolinija, da se je odločil za upor: naglo propadli poskus socialistične vstaje.

V zadnji tretjini julija se je začel v Novari štrajk železničarjev: Fašiji so odgovorili z grožnjo, da zasedejo Milano s 30.000 možmi, če se štrajk ne bo končal 21. julija. In 21. julija se je štrajk končal. Toda nekaj dni zatem je prišlo v Ravenni do bitke med delavci rdečih zvez in delavci, ki so se pridružili fašističnim sindikatom. Neposreden odgovor je bilo zavzetje Ravenne po fašisti, ki so prihiteli iz bližnjih pokrajin, posebno iz Ferrare, pod vodstvom Itala Baiba.

Na 31. julija proglasitev novega, obsežnejšega štrajka. Prav dan prej se je začela nova kriza vladnega kabineta Fače in Kralj je sprejel Filipa Turatija, vodjo desnih socialistov. Na vidiku je bilo močno sodelovanje med raznimi demokratičnimi frakcijami: to sodelovanje, ki bi mu bil krstni botev Turati, pa za Fašizem ni bilo sprejemljivo.

Mussolini je smatral za edino možno, kar je bilo znano, samo veliko koalicio treh strank množico, Socialistov, Popolarov (katoliške ljudske stranke) in Fašistov, med katerimi bi bil Fašizem primus inter pares. Ponovljeno je to jasno 30. julija v Popolu d'Italia: vladna koalicio Socialisti — Popolari bi ne mogla pomeniti drugega kakor vojno napoved Fašizmu, torej državljansko vojno. Kot tak se je takoj tolnačil generalni štrajk 31. julija, revolucionarno dejanje, inspirirano po revolucionarnih elementih, kakršno koli je bilo že napram njemu zadržanje konfederacije za delo in socialistične stranke.

Takojšnji odgovor fašistov: javen ultimatum štrajkujočim in vladi: ali štrajk v 48 urah preneha, ali pa bo Fašizem prevzel javno oblast, da ga prisili k prenehanju.

Ker je štrajk trajal naprej, so po 48 urah fašistični oddelki zasedli postaje, razpostavili po železniških progah svoje straže, vodili in spremljali vlake in ščitili železničarje, ki niso štrajkali. V nekaj dneh je bil štrajk zlomljen z neizrečnim olajšanjem javnega mnenja, ki je povsod pozdravljalo fašistično mladino, stopajočo tiste dni na tramvaje, vodeče vlake in razobešajočo na oknih trobojnice.

Dne 3. avgusta so fašistični oddelki pregnali socialiste iz milanske občinske uprave in z znatnim tributom krvi napadli ter razbili socialistični dnevnik Avanti. Z balkona Mornariške palače je znova vihrala trobojnica in je govoril D'Annunzio, ki se je prvič vrnil v Milan po noči v Ronchi. Nato, dan zatem, bitka v Savoni, bitka v Parmi, bitka v Livornu; 5. avgusta okupacija pristanišča v Genovi, ki je bilo socialistična trdnjava in njihov tiranski sindikalni monopol, in Palače sv. Jurija, sedeža stare republike, srca mornariške Genove. Povsod so se rušili rdeči sindikati in občine, kakor po potresu; zasedba Zbornice za delo; zavzetje zadrug v Veroni in Benetkah; in povsod so vrel k Fašizmu iz meščanstva in ljudstva novi pristaši v množicah, ki so vedno bolj naraščale, da so postale nevarne.

Socialistična stranka, ki se ni upala v l. 1919—20 voditi svojo lastno ofenzivo proti liberalni državi do zmage, je prisostvovala poleti 1922 pasivna popuščenju iste države pred fašistično ofenzivo, ki je bila sedaj že usmerjena na pot upora, kakor je konec avgusta izjavil Mussolini: na majhnem sestanku v Levantu, kasneje pa ponovno na zborovanju Fašijev v Venezia Giulia v Udinu.

Upor je bil dokončno sklenjen 16. oktobra, na sestanku, ki ga je sklical in mu predsedoval Mussolini v Milanu v Ulici sv. Marka št. 46. Poleg Mussolinija so bili navzoči De Vecchi, Balbo, Bianchi, De Bono, Teruzzi in generala Fara in Ceccherini.

Ta upor, ki je prešel v zgodovino pod imenom Pohoda na Rim, obstoja dejansko v mobilizaciji, ki je bila ukazana, v skladu s sklepi sprejetimi že v noči 16. oktobra, po vsej Italiji v noči med 26. in 27. oktobrom 1922, vseh članov, vodij in triarjev Nacionalne fašistične stranke pod poveljstvom tajnega akcijskega Kvadrantirarja, ki je s diktatorskim pooblastilom prevzel vso politično, administrativno in vojaško oblast s smotrom, da se iztrže iz rok eksponentov parlamenta in izroči v roke Mussoliniju vladna Nacija. Mobilizacija je bila združena s grožnjo, takoj sprememljivo v dejanje, pohoda oboroženih kolon z vseh strani proti prestolnici, ki jim je

pa bilo ukazano izogniti se vsakemu spopadu z vojsko in spoštovati Monarhijo. Med 27. in 28. so prihiteli na vnaprej določena zborna mesta, 30 do 40 km od Rima, moštva ali kolone vodil ali mladih fašistov, med tem ko so triarji ostali za stražo mesta: v Santi Marinelli in v Monterotondo z markizom Perronejem in generali Faro in Cacherinijem ter odlikovancem z zlato kolajno Iglorijem so se zbrali tisti, ki so prišli iz severne in srednje Italije; v Trivuliju so se zbrali z Giuseppejem Bottalio, Giacomom Acerbom in konzulom Giannantonijem tisti, ki so prišli iz Abruzzo; v Foligno pa se je z generalom Zambonijem zbirala rezerva.

Nekaj oddelkov z juga je imelo glavno nalogo nadzorovati pokrajine in ovirati dotok čet proti Rimu. Sedež generalnega poveljstva ali Kvadrantirarja — De Bona, De Vecchia, Bianchi in Balba — je bila Perugia, ki je v noči 28. oktobra padla v roke fašistov.

K odstranitvi nevarnosti krvavega spopada med silami vlade in fašističnimi kolonami sta prispevali opoldne 28. oktobra, vest, da je Kralj, ki je sprejel na večer 27. demisijskega vladnega kabineta Fače, odločil podpisati ukaz o obsednem stanju, ki mu ga je predložil demisionirani kabinet, in v jutru 29. objava, da je Kralj poklical iz Milana Mussolinija, da mu poveri dolžnost sestave novega ministrstva.

Fašizem je v svojem boju proti parlamentu zmagal v sporazumu z monarhijo.

Nato se je Pohod fašističnih kolon z zbirnih mest proti Rimu, ki se je že začel, izvršil razen malenkostnih incidentov zelo mirno. 30. oktobra je več kot 100.000 Črnih srajc, ki so se zbrale pred vilo Borghese defiliralo pred Mussolinijem; razvrščene v štrikotniku so počastile oltar Domovine in Neznanege vojaka; vrstile so se skozi pet ur pod Kvadrantirarjem pred Kraljem, ob katerega stran stala general Armando Diaz, Vojvoda Zmaga, in admiral Paolo Thaon di Revel, Vojvoda morja, ki sta pred nekaj urami postala člana kabineta, ki je izšel iz Pohoda na Rim. Dne 31. je bil izdan za vso Italijo ukaz demobilizacije Fašisti zmagovalci so se vračali na svoje sedeže.

Upor je torej triumfal brez borbe, celo pred začetkom borbe, ker ni našel odpora, ali ga je našel samo v tistem edinem sovražniku, proti kateremu je bil naperjen. Parlamentu in parlamentarnemu sistemu, ki je dejansko poskusil proti njemu, dasi zaman, udarec obsednega stanja.

Otvoritev novega sodnega leta

Rim, 27. okt. s. Dne 30. t. m. ob 11. uri bo vrhovno kasacijsko sodišče svečano otvorilo v veliki avli justične palače sodno leto XXI. (1942-43). Zborovanju bo predsedoval prvi predsednik Eksc. Ettore Casati. Otvoritveni govor bo imel vrhovni državni pravnik Eksc. Carlo Saltelli.

Uspehi v zapadnem Kavkazu

Zavzete sovražne postojanke pri Novorosijsku in Tuapseju. Ulični boji v Stalingradu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. okt. s. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na ozemlju pri Novorosijsku je napad nemškega pehotnega oddelka privedel po ostri borbi do zavzetja sovražne oklopne postojanke. Na goratem ozemlju severovzhodno od Tuapseja je bila zavzeta sovražna višinska postojanka in je bil pri tem skoraj popolnoma uničen cel sovjetski pehotni polk.

Ob Tereku so nemške in rumunske čete s močno podporo letalstva prešle v napad in so v prvih dveh dneh dosegle znatne uspehe.

V Stalingradu se trdovratni boj po ulicah in hišah uspešno nadaljuje. Južno od mesta je sovražnik obnovil brezuspešne razbremenilne napade, ki so bili s krvavimi izgubami odbiti. Letalstvo je tudi ponovno uspešno bombardiralo sovjetski cestni železniški in vodni promet. Več transportnih vlakov je bilo razsejanih in v zapadnem delu Kaspijskega morja so bili ena petrolejska ladja in 8 trgovskih ladij zažgane ali močno poškodovane.

Pozdrav vojske Črnim srajcem

Rim, 27. okt. s. Ob 20letnici je podtajnik v vojnem ministru poslal šefu Glavnega stana Milice naslednjo brzojavko:

«Ob pričetku leta XXI. fašistične dobe pošilja Vojska goreč pozdrav vojske solidarnosti Črnim srajcem, ki se z nesprenjeno trdnostjo in velikodušno vneto borijo na najbolj oddaljenih bojiščih ter izpričujejo življenjske pravice in moč nesmrtnih Domovine». Podpis: Scuro.

Šef Glavnega stana Milice je takole odgovoril:

«Milica, ki stoji ob strani hrabrih in nepremaganih edinc Kr. vojske na vseh frontah, sprejema in vrača tovariški goreč pozdrav ob 20letnici, izražajoč popolno gotovost, da bo v novem desetletju s trumfom našega orožja dokončno uveljavljena fašistična doktrina, tako da se bo pričela nova doba sija in imperialne moči naše domovine». Podpis: Galbati.

Navdušen sprejem nemške delegacije

Rim, 27. okt. s. Davi je došla v Rim delegacija narodnosocialistične stranke, ki jo je poslal Führer in ki se bo udeležila proslav ob 20letnici Revolucije. V delegaciji, ki jo vodi vodja nemške delovne fronte dr. Ley, so vodja nemške mladine Axmann in vodja nemških študentov Schell ter skupina visokih hierarhov narodno socialistične stranke. Na kolodvoru Ostiense so goste sprejeli tajnik Stranke Vidussoni, nemški veleposlanik Mackensen, generalni podpoveljnik GILA Bonamici, podtajnik GUFa D'Este, guverner, prefekt, zvezni tajnik ter številno zastopstvo Oboroženih Sil. Vlak je došel ob 12. uri.

Prvaki obeh velikih prijateljskih in zavestljskih sil so se ob svidenju kar najtočnejše pozdravili. Dr. Ley in ostali člani delegacije, so pregledali skupino GILA, ki je imela častno stražo. Ko so gostje odhajali s kolodvora, jih je množica pozdravila z navdušenimi manifestacijami simpatije.

Oddaje v radiu

Rim, 27. okt. s. Ob obletnici Pohoda na Rim, bodo postaje EIARja oddajale ob 10.30 poročilo o otvoritvi stalne razstave revolucije.

Ob 14.15 bo general Fougier, podtajnik v letalskem ministru, govoril o letalskem skvadrimu.

Zvečer ob 20.20 bo 20letnica proslavljena v radiu s govorom ministra za narodno vzgojo Giuseppea Bottala.

Rim, 28. okt. s. Ob 20letnici Pohoda na Rim bodo postaje EIARja oddajale tudi ob 17. uri poročilo o obisku tajnika Stranke pri šefu Glavnega stana. Ob tej priliki bo tajnik Stranke izročil pozdrav Črnih srajc slavnim Oboroženim silam.

Močen letalski napad na Anglijo

Berlin, 27. okt. s. Mednarodna obveščevalna agencija je doznala, da so lahki in težki bombniki nemškega letalstva včeraj silno napadli angleški otok. Nemški letalci so se vsmerili proti vojnim industrijam ob obali in ob Temzi. Hudo so bile zadete in poškodovane državne ladjedelnice v Chathamu. V ustju Temze so bile zadete številne ladje. Ugotovljeno je bilo, da se je en parnik nagnil, drugi pa potopil. Po Doveru je bila zažgana neka tovarna. Zadata in zažgana je bila tudi neka orožarna v bližini Bogmora ob južni obali Anglije.

Potopljena švedska ladja

Stockholm, 26. okt. s. Včeraj zjutraj je švedska ladja »Valencia« s 1514 tonami za-

Naročite se na romane Dobre knjige!

Poslanica Zveznega Tajnika četam

Ob priliki Dvajsetletnice Pohoda na Rim, je Zvezni Tajnik naslovil četam, ki delujejo v Sloveniji, v imenu Črnih Straz Zveze v prvi črti naslednjo poslanico:

Tovariši!

Na ta dan, posvečen duhovni in gmojni obnovi domovine, ki je dobila na krvavi predvečer bodre razloge za svoje junsko dozorevanje, se spominjamo s ponosom onega bojevitga začetka, ki je dal zagona revoluciji, stremeli po zgodovinski dediščini Naroda.

Pri današnji svečanosti, ki slavi prarodne sile plemena, zbužene od fašističnega prostovoljstva, se obrača naša prva ganjena misel slavnim falangam Fadih, ki so s svojo skrajno žrtvijo posvetili vero posameznika in občestva, ter imponirali množici tovarišev, ki v vojni šoli — na kopnem, na morju in v zraku — potrjujejo nemurno vrline rimske in fašistične omike.

Dvajsetletnica Pohoda na Rim nas je našla v odločilni borbi proti predstavnikom komunistične zablode, ki desetletja ogražajo osnove naše duhovne, politične in družbene celote.

Našla nas je v orožju, obiljane s stoletno usodo omike, drhteče v isti kristalno čisti veri, sovražne vsakemu mlačnemu kompromisu, stremelo z neopremisljeno gvoščnostjo proti oboroženi rešitvi tega spopada, ki bo svetlo še enkrat potrdil pravičnost naše stvari.

Na konicah bajonetov nosimo nedotaknjeno in sijajno zavestno obljubo Zmaga. Živela Italija! Živlo Duce!

Zvezni Tajnik:

ORLANDO ORLANDINI, s. r.

Bogastvo znanja za mladino

Pregled letošnjih predavanj in predavateljev na filozofski in pravni fakulteti ljubljanske univerze

Ljubljana, 24. oktobra.

V dveh člankih smo opisali pouk in delo na dveh fakultetah ljubljanske univerze: na filozofski in pravni. Danes hočemo na kratko prikazati bogastvo znanja, ki ga profesorji teh dveh fakultet nudijo svojim slušateljem v tekočem zimskem semestru.

Na univerzah predavajo znanstveniki in strokovnjaki različnih stopenj in univerzitetni hierarhiji. Poleg rednih in izrednih profesorjev naštevamo seznan predavaj tudi univerzitetne in privatne docente, lektorje in honorarne predavatelje, ki so pogosto redni profesorji z drugih fakultet. Vsa predavanja omenjenih dveh fakultet so v glavnem poslopu na Kongresnem trgu in delno tudi v univerzitetni knjižnici.

Na filozofski fakulteti 47 predavateljev

Na filozofski fakulteti predava najrazličnejše znanstvene predmete 47 predavateljev. Po številu predavateljev jo prekaša edino tehnična. Večina predavateljev razpravlja o dveh, treh temah. V vsaki skupini pa delujejo profesorji s svojimi slušatelji tudi v seminarjih in proseminarjih.

V filozofski skupini predava dr. Franc Veber o psihologiji, dr. Alma Sodnikova o staro grški filozofiji in metodah filozofsko zgodovinskega raziskavanja. V pedagoški skupini govori dr. Karel Ozvald o zgodovini antične pedagoške kulture, o Platonovi Politiki, dr. Stanko Gogala pa o psiholoških, socioloških in kulturnih osnovah pedagoške teorije, ter o Bezkakovem delu za slovensko šolstvo.

V matematični skupini predava dr. Josip Plemelj o diferencialnih enačbah in variacijskem računu, dr. Rikard Zupancić pa o diferencialni geometriji. V fizikalni skupini tolmachi dr. Anton Peterlin optiko in potencialna polja, Julij Nardin pa o eksperimentalnih osnovah valovne mehanike. V kemični skupini govori dr. Maks Samec o splošni in anorganski eksperimentalni kemiji, dr. Marij Rebek pa o organski kemiji cikličnih spojin.

V zgodovinski skupini razpravlja dr. Milko Kos o zgodovini Evrope v poznem srednjem veiku, latinski paleografiji in o uvodu v zgodovino Slovencev, dr. Eugenio Dupré Theseider o Italiji v dobi občin in gospodstev, o osnovnih potezah zgodovine Italije novega veka, dr. Vojislav Mole pa o rimskem imperiju od Antoninov do Konstantina. V geografski skupini predava dr. Anton Melik o obliki geomorfologiji, geografiji Evrope in geografiji Azije, dr. Svetozar Ilesić pa o antropogeografiji morja in hidrografiji kopnega, dr. Oskar Reya tolmachi elemente meteorologije in aerologije.

V antropološki skupini predava dr. Božar Škerlj o uvodu v antropologijo. V zoološki skupini govori dr. Jovan Hadži o specijalni zoologiji in uvaja slušatelje v znanstveno delo, dr. Hubert Pehani tolmachi Chordonio, dr. Ljudevit Kušcer pa sistematično zoologijo. V tej skupini predava tudi dr. Aljka Košir, ki pa teme svojega predavanja v času izida seznama predavanja še ni naznanil. V fiziološki skupini predava dr. Albin Seliskar o fiziologiji živali. V botanični skupini govori dr. Garijel Tomazič o morfološki in morfogeneti rastlin in o filozofiji rastlin.

V mineraloški in petrografski skupini predava dr. Ludmila Dolar-Mantuani o petrografiji in magmi ter njeni diferenciaciji. V geološko-paleontološki skupini tolmachi dr. Ivan Rakovec dinamično geologijo, v etnološki in etnografski pa dr. Niko Zupancić slovenske starostnosti, socialne in rasne momente pri narodnostih in pokrajine in plemena stare Italije.

V skupini slovenske filologije predava dr. Rajko Nahtigal o sintaksi staro-cerkvenoslovenskega jezika in o akcentu v staro-cerkvenoslovenskih paradigmatih, dr. Franc Ramovš govori o historični gramatiki slovenskega jezika in slovenskih dialektih, dr. Aleksander Stojčević pa o značenju glasovskih oblik v srbohrvatskem jeziku. Isti predavatelj predava še o zgodovini dubrovniške književnosti, o sv. Savi in narodni tradiciji, dr. Anton Ocirk o razvoju slovenske poezije v razdobju od 1868 do 1881 ter o uvodu v sistematično slovenskega pesniškega stila, dr. Nikolaj Preobraženski pa predava o pregledu novejših ruske književnosti (od Lomonosova do Deržavina) ter o Puškinu in njegovih predhodnikih.

V skupini romanske filologije govori dr. Franc Sturm o francoski književnosti v srednjem veiku in o historični gramatiki francoskega in italijanskega jezika, dr. Bartolomeo Calvi predava o podrobnostih Božanske komedije, ki jo čita in razlaga, dr. Stanislav Leber pa o slovstveni kulturi v Italiji zgodnjega srednjega veka, čita Božarsko komedijo in predava o Honoratu de Balzacu, stvaritelju »Človeške komedije«, dr. Anton Grad tolmachi historično sintakso francoskega jezika.

V skupini germanske filologije predava dr. Jakob Kelemina o historični gramatiki nemškega jezika in o zgodovini nemškega slovstva do srede XI. stoletja, dr. Oton

Drüner govori o Gottfriedu Kellerju in Conradu Ferdinandu Meyerju pa o Richardu Wagnerju in Friedrichu Nietzscheju. Josip Sodja predava angleščino, dr. Dragotin Ostir pa tolmachi gotične tekste.

V skupini klasične filologije govori dr. Franc Bradač o grški in rimski literaturi v dobi po Augustu in interpretira Sofoklejevega Kralja Oldipa, dr. Milan Grošelj govori o Horacu, dr. Dragotin Ostir pa o historični gramatiki latinskega jezika. Isti predavatelj tolmachi tudi primerjalno gramatiko sanskrita, grščine, latinščine, germanske in slovanske, v skupini za primerjalno književnost pa predava dr. Anton Ocirk o modernem evropskem romanu. V skupini za umetnostno zgodovino predava dr. Vojislav Mole o bizantinski umetnosti in umetnosti zapadne Evrope, dr. Franc Stele o zgodovini zapadnoevropske umetnosti, o zapadnoevropskem kiparstvu in o uvodu v študij umetnostne zgodovine, dr. Franc Mesmesel predava o bizantinskem slikarstvu na Balkanu.

V skupini raznih predmetov so objavljena predavanja dr. Valerija Rorato-Groharjeve o italijanski slovnici s prevajanjem iz slovensčine v italijansko in o italijanski sintaksi in stilistiki, dr. Janko Kotnik tolmachi elemente francoske fonetike, čita Rostandovega Cyrana, de Bergeraca, predava o izbranih poglavjih iz moderne francoske slovnice, prevaja Tavčarjevo »Visoko kroniko« in tolmachi začetke francoske »omantike«, dr. Nikolaj Preobraženski poučuje ruščino v treh skupinah, Boris Urbančič pa češčino v dveh ter vodi čitanje klasikov in modernih čeških avtorjev.

Na pravni fakulteti le 23

Pravna fakulteta je po številu zaposlenih učnih moči mnogo bolj skromna. V vseh letnikih in tečaju za doktorat predava le 23 predavateljev.

V prvem letniku predava dr. Evgen Spektorski o pravni enciklopediji, uvodu v sociologijo in pravni metodologiji, dr. Viktor Korošec tolmachi sistem rimskega prava, in sicer splošne nauke, stvarno in obligacijsko pravo, ter zgodovino rimskega prava, dr. Ciril Kržišnik govori o virih rimskega prava in o uvodu v papirologijo, dr. Janko Polec predava o narodni in primerjalni pravni zgodovini, dr. Gorazd Kušej pa o cerkvenem pravu, dr. Attilio Budrovich posreduje slušateljem italijansko.

V drugem letniku tolmachi dr. Jurij Štempihar obliki del in stvarno pravo državljankega prava, Aleksander Makleov govori o obtem delu materialnega kazenskega prava, o zločinu in zločinu v moderni doktrini kazenskega prava in kriminologiji, dr. Avgust Munda predava o kazenskem sodnem postopanju, dr. Miha Kamin pa o forenzični psihopatologiji, dr. Leonid Pitamic tolmachi teorijo o državi, dr. Gorazd Kušej pa institucije ustavne prava, dr. Aleksander Bilimović predava o narodnem gospodarstvu in o nekaterih dinamičnih shemah gospodarskega procesa, dr. Ciril Zebot pa o osnovnih tipih modernih gospodarskih strojev.

V tretjem letniku tolmachi dr. Stojan Bajlić delovno pravo, dr. Jurij Štempihar pa splošni del obveznostnega prava, dr. Henrik Steska govori o teoriji upravnega prava in organizaciji italijanske uprave, dr. Vladimir Kukman predava o notranji upravi in cestnem pravu, dr. Ivan Tomšić tolmachi meddržavno pravo in najnovejša razdobja obče diplomatske zgodovine, dr. Vladimir Murko predava o finančni vedi, dr. Albin Ogris pa o ekonomski politiki, gospodarsko-politični ureditvi konkurence in statistiki.

V četrtem letniku predava dr. Stojan Bajlić o dednem pravu, mednarodnem zasebnem pravu in uvaja v primerjalno zasebno pravo, dr. Rudolf Savjice tolmachi civilni pravni postopek, dr. Anton Stuhac pa splošni del nepravdnega postopka, dr. Milan Škerlj predava o trgovinskem pravu, dr. Evgen Spektorški o pravni filozofiji in dr. Igo Pehani o rudarskem pravu. Nekatera teh predavanj so predpisana tudi za slušatelje tečaja za doktorat. Posebej so naznanili za ta tečaj dr. Gorazd Kušej predavanje o državi in cerkvi in dr. Ivan Tomšić izbrana poglavja iz kopnovojnega prava.

Narodno gledališče

DRAMA

Sreda, 23. oktobra: ob 16. uri: *Sestera oseb* iste avtorja. Red Sreda

Četrtek, 24. oktobra: ob 16. uri: *Deseti brat*. Red Četrtek

Petek, 30. oktobra: ob 16. uri: *Hanalet*. Red Premierski

OPERA

Sreda, 23. oktobra: ob 16. uri: *Traviata*. Red B

Četrtek, 24. oktobra: zaprt

Petek, 30. oktobra: ob 16. uri: *Traviata*. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol

Sobota, 31. oktobra: ob 16. uri: *Don Pasquale*. Red Premierski

Tovariški dar bojevnikom

Tovariš Arturo Raitano, ravnatelj Instituta za nadzorstvo in obrambo prihrankov ter zavoda za kredit je poslal Zveznemu tajniku tudi v imenu uradnikov istega zavoda vsoto Lir 225, da počasti 20 obletnico pohoda na Rim.

Zvezni tajnik je namenil vsoto podpor-nemu skladu bojevnikov.

Novo članske izkaznice Dopolavara

Pokrajinski Dopolavoro sporoča:

Z dnevom 28. oktobra XX zapade z vsemi učniki veljavnost članske izkaznice Dopolavara, ki je bila izdana med letom slovenskim državljanom ljubljanske pokrajine.

Zaradi tega se od 29. oktobra XXI dalje nobeden izmed vpisanih leta XX ne smatra za člana organizacije Dopolavara.

Kdor želi obdržati članstvo za leto XXI, mora predložiti novo prošnjo.

Potrebni formulirji se lahko dobe pri pokrajinskem Dopolavoru ali pri podrejenih občinskih Dopolavorih kakor tudi pri tajnikih javnih uradov ter ravnateljstvih podjetij.

Bolniški dodatki v novembru

Ljubljana, 28. oktobra

Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških spričevalih upravičeni dobivati posebne dodatke racioniranih živil, bo mestni preobvalni urad delil bolniška nakazila dopolne od 8. do 12. ure samo v pritličju Turjaške palače v Križankah, Gosposka ulica 15, po naslednjem razporedu:

Dne 2. do 5. novembra bolnikom, ki imajo tudi pravico do dodatka mesa, tako da pridejo v ponedeljek 2. novembra na vrsto bolniki z začetnicami primka A do E, v torek 3. novembra bolniki z začetnicami F do K, v sredo 4. novembra z začetnicami L do R in v četrtek 5. novembra bolniki z začetnicami S do Z.

Dne 6. do 10. novembra drugim bolnikom tako, da v petek 6. novembra pridejo na vrsto bolniki z začetnicami primka A do G, v soboto 7. novembra z začetnicami H do L, v ponedeljek 8. novembra z začetnicami M do S in v torek 10. novembra bolniki z začetnicami S do Z.

Dne 11. do 14. novembra bo mestni preobvalni urad delil nakazila za sladkor za dojenčke in bolnike, seveda samo na podlagi predloženih zdravniških spričeval, tako, da v sredo 11. novembra pridejo na vrsto upravičenci z začetnicami A do G, v četrtek 12. novembra z začetnicami H do L, v petek 13. novembra z začetnicami M do S in v soboto 14. novembra z začetnicami S do Z.

Vse, ki pridejo po bolniška nakazila, spet opozarjamo, da morajo s seboj prnesti živilsko nakaznico upravičence za november.

Pripominjamo, da bodo tisti, ki bodo mestnemu fizikatu predložili zdravniška spričevala po 5. novembru, dobili nakazila šele po 20. novembru.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobivati posebne bolniške dodatke, naj pošljejo po nakazila že v soboto 31. oktobra med uradnimi urami v Turjaško palačo.

Kdor ne bo prišel po nakazilo o pravem času, ga bo lahko dobil šele po 20. novembru, ker se urad zaradi velikega navela nikakor ne bo mogel ozirati na reklamacije zamudnikov in tistih, ki ne bodo upoštevali tega razporeda.

Iz pokrajine Trieste

Na polju slave je padel pri Teir Ell Munassibu sin triestinskih staršev poročnik Italico Ghenda, ki je bil uvrščen v sestav divizije »Folgore«. Bil je na albarskem grakem in afriškem bojišču, kjer je sedaj žrtvoval svoje mlado življenje.

Srebrna poroka admirala L. Rizza. Včeraj je praznoval srebrno poroko s svojo soprogo gospod Pino Marino admiral Luigi Rizzo. Proslava zakonskega jubileja je bila v Gradu, kjer je slavljenka doma.

Prve dramske uprizoritve v Verdijevem gledališču. Dne 3. novembra bo pričela s svojimi uprizoritvami v triestinskem Verdijevem gledališču skupina, ki jo vodi Haniel Ninci. Uprizorila bo sledeča dela: »Beli častnik«, spisal Haniel Ninci, nadalje »Graf Mirabeau« v štirih dejanjih, »Proces strupov« (spisal v. Sardou), »Civlina smrt« (Pavel Giacometti) ter »Porogilje« (Nino Benini). Ko bo Nincijsva igralska skupina absolvirala svoj uprizoritveni program, bo sledilo gostovanje druge skupine.

Smrt starih Triestincev. Te dni so umrli v Triestu 85-letna Katarina Mainard, 62-letni Josip Stoca, 31-letna Regina Coverla, 68-letna Ivana Traval, 79-letna Marija Illich-Micolle, 70-letni Franc Gandrus, 58-letni Josi Merlach, 73-letna Gabriella Dolinschek, 67-letni Karol Novak in 58-letni Karol Gustin.

Poneurečeni. 16-letni kovač Cualltero Podgornik iz ulice Scusa 5. je prišel pod tramvajski voz na progi 1 in je dobil poškodbe po vsem telesu, 79-letni Franc Bieker iz ulice Cologna 17, je padel v ulici Giulia in si poškodoval desno stegno. Pri obisku babice je padla petletna Iris Petronio iz ulice Vigneti in se potolkla po glavi in obeh komolcih. Fred hišo se je spodrsnila 51-letna gospodinja Livija Petosi, ki ima poškodbe na levi strani života. Desno piščal ima zlomljeno 37-letna Marija Deibello iz Citanove, ki je padla po stopnicah. Desmo si je poškodovala pri padcu 30-letna Julija Roman. Vse poneurečeno so prepeljali v triestinsko bolnišnico Kraljice Helene, kjer se zdravi tudi 40-letni delavec Mario Vranich iz ulice Gozzi 5, ki ima na glavi poškodbe in rane od steklenice.

Umri je triestinski pesnik. Te dni je umrl v Triestu prof. Mario Tamburini, ki je zaslovel v Triestu kot strokovnjak in temeljit poznavalec italijanske književnosti. Med njegovimi številnimi ter še neizdanimi rokopisi so našli tudi zbirko pesmi. Pokojnikov prijatelji si prizadevajo, da bi bile te pesmi nastisnane.

Poreka v umetniški redlini. Gospodinja Nerina Canciani, hčerka kiparja Alfonza Cancianija, nestorja likovnih umetnikov Venezije Giulie, se je poročila s finskim slikarjem Ladislavom de Gausom, ki je prejel ob priliki lanske giulijske sindikalne razstave Ducejevo nagrado.

Pričetek dramske sezone v Verdijevem gledališču. Po zaključku jesenske operne sezone se bo pričela s 3. novembrom v triestinskem Verdijevem gledališču nova dramska sezona. Številne dramske skupine bodo sodelovale na triestinskem odru v neprekinjeni menjavi tja do pomladi 1943.

Smrten padec s kolesa. 40letni Mario Locatelli iz Ville Decani je pri Zaulah padel s kolesa in obeljal s počeno lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico Kraljice Helene, kjer je podlegel za poškodbami.

S Spodnje štairske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli delavčeva žena Helena Kaltenbeck, stara 79 let, trgovski pomočnik Josip Hartberger, star 44 let, in bivša kuharica Antonija Keček, stara 59 let. V Ptuj je pa umrla vpokojena nadočiteljica Marija Protokopova, stara 57 let.

Večer pesmi in balad v Celju. Kulturni urad mesta Celja je sklenil v spoznanju z uradom za kulturo in ljudsko izobrazbo v štajerskem Heimabundu prirediti čez zimo vsak mesec eno kulturno prireditev. Prva prireditev je bil večer balad in pesmi, na katerem je nastopil komorni pevec Herbert Alsea z Dunaja. Spored je obsegal Schubertova in Löwejeva dela. Prireditev je bila zelo dobro obiskana in občinstvo je nagradilo pevca z navdušenim ploskanjem.

Mariborski Rdeči križ na delu. V nedeljo dopoldne je priredil mariborski Rdeči križ skupno vajo svojih samarjanov in samarjank pod vodstvom primarija dr. Bouviera in ob sodelovanju treh drugih zdravnikov. Vaja naj bi pokazala kako so samarjani in samarjanke pripravljeni za pomoč bližnjemu v primeru katastrofe. Tehnični del vaje je vodil vodja straže, Hans Tschertsche. Vaja je pokazala temeljito izvežbanost osebja Rdečega križa, ki se mu je ob zaključku primarij dr. Bouvier zahvalil za njegovo poštrevnost.

Teden varčevanja. Od 26. do 31. t. m. imajo po vsej Nemčiji teden varčevanja. V dnevnem tisku in radiju je bilo prebi-

valstvo Nemčije še s posebnim poudarkom pozvano, naj čimbolj varčuje. Vsak denarni znesek, ki ga more človek pogrešiti, je treba naložiti v hranilnici ali banki ali pa kupiti obveznice vojnega posojila in druge vrednostne papirje.

Nesreče. 49-letna Elizabeta Felser iz Graza je padla v Mariboru med obiranjem sadja z drevesa in si zlomila hrbtenico. S kolesa je padel v Bresterici pri Mariboru 33letni Heinrich Hoffmann in si zlomil nogo pod kolonom. Rudarjeva žena Helena Florijan iz Studencev pri Mariboru se je hudo poškodovala na glavi. 37-letna Elizabeta Splonska iz Maribora se je zasturila z nevižnimi gobami. Vse poneurečence so prepeljali z rešilnim avtom v bolnico.

Vnovčenje bogate sadne letine. Letošnja letina na Spod. Štajerskem je bila izredno bogata in vnovčenje pridelka je bilo zagotovljeno na zadružni podlagi. Ustanovljena je bila Južnoštajerska zadruža za vnovčenje sadja in sočivja »Südobste«. Ko je dozorelo sadje in grozdje je imela Spod. Štajerska je pripravljala pet tovarn za predelavo. Tovarne delajo zdaj s polno paro. Zdaj v treh stiskajo most iz sadja in nekaj tudi iz vina, v dveh predelujejo črvice sadje in buče v mezo, ki jo pošiljajo naprej v tovarne za izdelavo marmelade. Savinjska stiskalnica mosta v Celju je bila urejena v bivši tovarni mila »Hubetuse«. Tu lahko predelajo dnevno do 6 vagonov jabolk. Mariborska stiskalnica je v pivovarni Union. Tretja stiskalnica je nameščena v opuščeni tovarni na Ptujskem trgu. Velika opuščena usnjarna Freund v Mariboru in neka tekstilna tovarna v Ptujtu sta bili preurejeni za predelavo sadja in buč v mezo. V celjski tovarni pridobe dnevno do 48.000 litrov mosta. Zadružna »Südobste« je priredila te dni v šmarju pri Jelšah veliko sadno razstavo, na kateri je bilo razstavljeno krasno namizno sadje.

Počastitev spomina pesnika Mella. Štajerski Heimabund priredi danes v počastitev spomina pesnika Mella, ki je bil rojen 10. novembra 1882 v Mariboru, spominjsko svečanost, ki bo na nji prof. dr. Fritz Endresbral odlomke iz Mellovih del.

Vedno več cvetja na trgu

Danes je bil živilski trg tudi zelo dobro založen z uvoženimi cvetja

Ljubljana, 28. oktobra
Zdaj prihajajo ljudje na živilski trg ne le zaradi živil, temveč tudi zaradi cvetja in okrasnih rastlin za okrasitev grobov. Jesensko cvetje, krizanteme, so prodajali prejšnji tržni dan. Meščani krase grobove že nekaj tednov, za kar je bilo tudi doslej ugodno vreme. Če bo lepo vreme tudi na praznik mrtvih, pa zdaj ne moremo reči. Kaže pa, da bo prihodnje dni še tople. Zato pa tudi lahko pričakujemo, da bo živilski trg še bolj založen s cvetjem. Slana letos menia ne bo napravila škode, ne bojimo se pa tudi tako snega kakor smo se ga lani.

Čeprav je bilo danes na trgu že mnogo cvetja, vendar je bilo tudi precej domače zelenjave. Zdaj je še čas, da se zalagamo z njo in kupovali bi jo naj tem bolj zato, ker pozimi pač ne bo tako lepe izbire in jo bomo bolj pogrešali. Zadnje čase naša zelenjadarija zalagajo trg precej dobro zlasti s spinacem. Sorazmerno mnogo je skoraj vsak dan zelene kolerabe. Zeljnatih glav zdaj tudi ne primanjkuje. Dovolj je ohrovt. Na izbiro je zelene, ki pa ne gre posebno v denar. Menia mnoge gospodinje ne poznajo dovolj receptov za uporabo.

Gospodinje so danes ugotovljale z velikim zadovoljstvom, da je prispela izredno velika pošiljka krasne cvetja. Toliko cvetja, zlasti ne uvožene, ni bilo na trgu že dolgo, vsaj ne od pomladi. Cvetja je v primeri s kvaliteto in ceni drugi blaga poceni. Prodajali so jo po 4 lire kg navzgor. Gospodinje bi bilo treba opozoriti, da je dobro tudi listje cvetja; nekateri ga cenijo celo mnogo bolj kakor listje zelja.

Sportni pregled

Pro Gorizia sama na čelu. V nedeljo je Pro Gorizia igrala na svojem igrišču proti drugoplasiranemu moštvu Grion iz Pole. Zmagala je z najtesnejšim rezultatom 1:0 (1:0) in se tako uvrstila na prvo mesto z 8 točkami, med tem ko imajo vsi njeni tekmeči samo 6 točk. Fiumana je nastopila proti Monfalconu v Monfalconu. Monfalcone je zmagal 3:0 (3:0).

Schalke—Bremen 2:0. V tekmovalju za Tschammerjev pokal v Nemčiji je v nedeljo premagal nemški nogometni prvak Schalke moštvo Bremena 2:0. S to zmago se je Schalke uvrstil v finale.

Hokej na travi: Madžarska—Nemčija 1:0. V Budimpešti je bila v nedeljo meddržavna tekma v hokeju na travi med Madžarsko in Nemčijo. Zmagali so Madžari 1:0.

Najhitrejši evropski tekači. Lista letošnjih najboljših lahkoatletskih rezultatov v Evropi obsega naslednja imena in čase na sprinterskih proгах: na 100 m: 1. Mellerovec (Nem.) 10.4; 2. do 4. Osendarp (Niz.), Strandberg in Ohlson (Sved.) 10.5; 5. do 13. Facchini (It.), Spre (Niz.), Monti (It.), Berger in Grijsels (Niz.), Fusil (Fr.), Licha (Nem.), Solymosi (Madž.) in Hänni (Sv.) 10.6; na 200 m: 1. Mellerovec (Nem.) 21. 2. in 3. Monti (It.) in Strandberg (Sved.) 21.6, 4. Hänni (Sv.), 5. in 6. Osendarp (Niz.) in Sonntag (Nem.) 21.8, 7. in 8. Spre (Niz.) in Moira (Rum.) 21.9.

Svicaško prvenstvo Po presledku ene nedelje se je 25. t. m. nadaljevalo svicaško ligaško prvenstvo in so se tekme končale z naslednjimi rezultati: Cantonal—Bienna 4:1, Grenchen—Servette 1:1, Lausanne—Young Boys 0:0, Luzern—Curi 4:0, Lugano—Basel 5:1, Nordstern—Sankt Gallen 3:1 in Grasshoppers—Young Fellows 2:0. Zmago na tujem igrišču je doseglo edino moštvo Grasshoppers.

Prvenstvo v nezasedeni Franciji. V nezasedeni Franciji je v nedeljo edino vodči Toulouse zmagal na tujih tleh, ko je porazil Cannes 3:1. S to zmago si je še bolj utrdil svoje vodstvo. Ostale tekme so izšle takole: Montpellier—Grenoble 1:0, Annecy—Nimes 1:1, Marseille—Lyon 8:2, St. Etienne—Avignon 2:1, Ales—Brive 3:2, Clermont—Sète 1:1, Perpignan—Nizza 3:0.

Drugi nemški pokalni finalist je München 1860. V drugi semifinalni tekmi za Tschammerjev pokal je München 1860 premagal TuS Litzene 6:2. Finalista sta torej Schalke in München.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 23. oktobra: Simon in Juda

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matica: Da, milostljiva...

Kino Sloga: Bastard

Kino Union: Usodni briljanti

Slikarska razstava Milosa Šusteršiča »Dolenjska vase« v Obersonlovi galeriji na Gosposvetski cesti, odprta od 9. do 18.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.

Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Ducejeva pohvala vojnim kmetovalcem

Kakor druga mesta v Kraljevini, tako je tudi Ljubljana letos skrbno obdelala slednje po zemlji in tako dosegla prav lepe uspehe z znatnimi množčinami pridelkov. Tako dobri uspehi so bili pa mogoči samo s prostovoljnimi sodelovanjem prebivalstva pri prizadevanjih vseh poljedelskih ustanov naše pokrajine za čim bogatejšo letino. To prvo leto tako hvale vredne delavnosti je bilo zaključeno s pohvalo Duceja, ki jo je državni podtajnik notranjega ministrstva Buffarini brzojavno sporočil tudi ljubljanskemu županu in se glasi:

»Duce Vam izraža pohvalo za marljivost in delavnost, ki ste z njo izpolnili njegovo naročilo, da izkoristite slednje grude neobdelanega sveta.«

Ljubljansko županstvo smatra, da je ve-

like časti Ducejeve pohvale deležna vsa Ljubljana, ki je posredno ali neposredno sodelovala pri obdelovanju zemlje ter jo zato sporoča vsem vojnim vrtnarjem in kmetovalcem: ter vsem, ki so z dobrim zgledom ali s poukom ali s propagando pomagali doseči, da je bilo vse v Ljubljani razpoložljivo zemljišče koristno obdelano.

Po letošnjih uspehih prostovoljnega sodelovanja najrazličnejših slojev prebivalstva je mestno županstvo globoko prepričano, da bo Ducejeva pohvala vsem ljubljancem najmočnejša pobuda za bodočo delavnost, tako da bo že jeseni pripravljen slednji košček zemlje za pomladansko delo ter se bo tudi prihodnje leto ljubljansko prebivalstvo z obdelavo slednje grude zemlje izkazalo vredno Ducejeve pohvale.

DNEVNE VESTI

Rumunski novinarji in pisatelji v papeževi avdijenci. Papež Pij XII. je sprejel v posebni avdijenci skupino rumunskih novinarjev in pisateljev, ki so prišli te dni v Rim. Rumunski novinarji in pisatelji je predstavil papežu general Daniel Papp, rumunski opolnomočeni minister v Vatikanu. Papež je naslovil na skupino pozdravne besede v francoščini ter je v svojem nagovoru poudaril pomembnost in odgovornost naloge, ki jo opravljajo novinarji ter pisatelji. Vodja skupine je izrazil papežu Piju XII. svojo hvaležnost za tople besede. V soboto bo prebral papež v vatikanskem radiu svojo poslanico na portugalski ob 225 obletnici fatimskega pojava.

Zlata svetinja plemeniti žrtvi materinstva. Kakor poroča službeni list v Rimu, je bila podeljena v spomin zlata svetinja Angelini Senise iz Napolija, ki je naziv odsvetovanju zdravnikov rajši rodila in dala življenje svojemu 11. otroku, kakor da bi v boleznih mislila na sebe. Po srečnem porodu je umrla. Za svoje plemenito materinstvo, ki je sebe povzilo, da je lahko vzklilo novo življenje lastnega otroka, je bila sedaj po smrti deležna najvišjega priznanja ter odlikovanja.

Osebnostne oblike izkazane — veljavnost. Združeni trgovci ljubljanske pokrajine sporoča, da je prejel od Pokrajinskega sveta korporacij v Ljubljani dopis sledeč vsebine: »Glede na to, da z 31. t. m. preneha veljavnost osebnih oblačilnih izkaznic, ki so sedaj v veljavi, obveščamo, da se bodo mogli izdajati trgovcem in obrtnikom nabavni boni za točke na odrezke izkaznic, samo do 7. novembra t. l. Po tem terminu se bodo izdajali nabavni boni samo proti predložitvi odrezkov novih izkaznic, ki stopijo v veljavo 1. novembra t. l. Prizadeti trgovci na na gornje obvestilo opozarjajo in se po njem ravnaajo.

V 39 letih iz Carsolija v Rim. Redek in nenavaden primer, ki ga je pripisati le izrednemu naključju, se je primeril v pošiljki treh razglednic, ki so jih odposlali nekega dne v letu 1903 Viktorija, Angelina ter Ahil iz Carsolija v Rim. Razglednice so bile naslovljene na gospo Emilijo Giansotti v Rimu. Na razglednicah so bili sporočeni pristrni pozdravi, ki so pa pripeli šele te dni po 39 letih v Rim. Po posebno naključje je povzročilo, da so potrebovale te razglednice za 80 km dolgo pot skoraj 40 let. (Popolo d'Italia).

Gosli iz aluminija. Izredno spreten ter iznajdljiv obrtnik iz Camposampiera pri Castelfrancu Venetu je po večletnih poizkuhih skonstruiral gosli iz aluminija. Za strune in kobolice je bil uporabljen običajni material. Gosli iz aluminija so pokrite s posebno snovjo, ki vzbuja videz, ko da so gosli iz lesa. Strokovnjaki, ki so se zanimali za nove gosli in ki so preizkusili njihov ton, zatrjujejo, da so gosli zelo priprave in da proizvajajo zelo blagovzvočne, čiste tone.

Priprave za razstavo japonskih dragotin in umetnin v Rimu. Te dni se je sestel v palači Orsini v Rimu odbor Društva prijateljev Japonske. Navzoči so bili tudi predstavniki zunanjega ministrstva ter ministrstva za ljudsko kulturo. Društvo je organiziralo tečaj za pouk japonsčine, sedaj pa bodo prirejane še številna predavanja, ki se bodo nanašala na življenje, gospodarstvo, kulturne in politične prilike, v katerih živi japonski narod. Predavanja so prevzeli poslanci Aloisi, Paolucci in Auriti, nadalje akademiki Tucci, admiral Bernotti ter polkovnik Brunetti in Scallise, ki bodo podali pregledno sliko sodobne Japonske, pa tudi dvetisoletne japonske zgodovine in civilizacije. Zatem je sklepal odbor o japonski razstavi, ki bo v decembru. Na razstavi bodo zbrani fotografirski dokumenti ter zgodovinske in umetnostne dragotine Japonske, ki so na razpolago v Rimu. Razstava bo v prostori razstavne palače, vzporedno bodo tudi druge manifestacije italijanske japonskega prijateljstva. V okviru teh prireditev bo tudi izročitev nagrad onim učencem osnovnih in srednjih šol, ki se bodo udeležili zadnjega natečaja z obdelavo teme po ogledu razstave velik japonske mladine. V načrtu je tudi velik italijansko japon-

ski zbor. Bodo pa tudi prireditve, na katerih bodo prikazane japonske šege, običaji ter druge zanimivosti iz japonskega življenja.

Novo središče za proučevanje zgodovine arhitekture. V Milanu je bilo ustanovljeno novo središče za proučevanje zgodovine arhitekture na področju Lombardije. Naloga novega zavoda je raziskovanje lombardskih arhitekturnih posebnosti ter zgodovinskih znamenitosti. Novo ustanovljeno središče bo zbiralo po svojih organih fotografije in grafična dela, ki se nanašajo na arhitekturo, stavarstvo in slične stroke. Izdajalo bo tudi svoje publikacije ter bo sodelovalo v najtesnejšem stiku s krožkom umetnosti in književnosti. Naloga tega središča pa bo tudi v tem, da bo organiziralo kongrese in sešanke strokovnjakov na torišču arhitekture. Izšla je že prva številka Bollettina, ki ga izdaja novo središče in ki vsebuje polno dragoceno gradivo in slik znamenitih lombardskih stavb. Za predsednika novega središča je bil postavljen senator Hektor Conti.

Novo imenovanje komisarja pri Zvezi trgovcev s kurivom. Korporacijski minister je imenoval na predlog predsednika Konfederacije trgovcev Santa De Negrija kot komisarja pri nacionalni zvezi trgovcev s kurivom namestu nacionalnega svetnika Karla Berninzona.

Priznanje hrabrim reševalcem. S srebrno svetinjo so bili odlikovani: Kmetovalec Anton Gruden iz Sambassa pri Goriziji je prejel v spomin srebrno svetinjo, ker je pri reševanju svojega sinčka, ki je padel v vodnjak, tudi sam izgubil življenje. Z istim odlikovanjem je bilo izraženo najvišje priznanje Angeiji Busatto iz Monfalcone pri Triesteu, ki je rešila življenje mali deklici, ki se je s svojo sestrico znašla ob bližnjem vaku na železniškem križišču. V zadnjem hipu je planila proti otroku in ga potegnila nazaj, dočim starejša sestrica, ki je bila nekoliko bolj oddaljena, ni mogla več rešiti. Nadalje je bila odlikovana s srebrno svetinjo delavka Marija Pirik iz Circhina pri Goriziji, ki se je vrgla v potok Circhino da reši in poganje iz njega nesrečno staro, ki je padla z brvi v omenjeni potok. Z istim odlikovanjem je bilo izraženo priznanje Viktorju Adaminiu iz Crvjanu, ki je s tveganjem lastnega življenja rešil iz kanala potapljalčevega se moškega. Srebrno svetinjo je prejel tudi Crna srajca Libero Benvenia iz Zare, ki je rešil iz morja potapljalčevega se dekca.

Ali hočete zaposliti svojega otroka mu kupiti v krčgarni Tiskovne zadruge, Slenburgova ul. 3, slišanico »Princeska Zvezdana« in barvni. Pripravljeni boste otroku posebej veselje in zadovoljstvo.

Zajeta skupina židovskih spekulantov na Madžarskem. V Szatmarnenutu na Madžarskem je odkrila policija skupino židovskih spekulantov, ki so se pečali s kopčenjem živin in skrivnim trgovanjem s poljskimi pridelki. Židovski spekulante so prodajali te pridelke po trikrat višji ceni nego je določena po pristojnih oblastih. Skupini je pripadalo 47 židov, ki se bodo morali zagovarjati pred posebnim sodiščem zaradi zavajanja cen in skrivnega odtegovanja velikih količin živin redni potrošniki.

1027 političnih jetnikov izpuščenih. Kakor poroča madriški službeni list, je bilo v Španiji amnestiranih 1027 političnih jetnikov, ki so bili obsojeni na 12 do 14 let zapora. Vsi so bili izpuščen.

Prodoren uspeh »Krcme v Salamanci«. Skladatelj La Lattude ali »Krcma v Salamanci« je doživel te dni svoj odskri krst v florentinskem gledališču. Komedična opera je vzbudila mnogo priznanja. Sodelovali so v solističnih vlogah Anton Gelli, Dolores Ottani, Ana Marija Canali, Aldo Sinone, Otello Morandi, Josip Noto in Kamili Righini.

Šolske okrepčevalnice v Dalmaciji. Posebni dopolnilni vestnik za Dalmacijo, ki ga izdaja agencija »Agite«, poroča: S pričetkom novega šolskega leta je bilo obnovljeno razdeljevanje okrepčil učencem ter učencem osnovnih šol. Prvi razdelitvi v novem šolskem letu so prisostvovali predstavniki stranke in zastopniki šolske oblasti.

Črne nogavice

Dušica, ali bi bila kaj žalostna, če bi umrla? — Je vprašal Klinčič svojo dražestno ženo, duhovito, kakor pač znajo možje.

Da — mu je odgovorila, ne da bi odvrnila pogled od zrcala, ki je v njem ogledovala svojo elegantno novo obleko s kritičnim, toda zadovoljnim pogledom.

Potem je pa sedla, privzdignila krilo in jela ogledovati svoje dolge, slike noge v elegantnih kakor pajčevina tankih črnih nogavicah.

Kaj bi te najbolj potrla? — jo je dolgotrajno vprašal Klinčič.

Najtežje bi mi bilo, ker bi morala vse leto nositi črne nogavice! — mu je odgovorila povsem iskreno. Pri tej misli se ji je odražala v očeh in v glasu nevolja.

Govorila je po svojem prepričanju, povedala je resnico in tako je tudi pogrešila. Moški so pač tako ustvarjeni, da verjamejo lažem. Čim bolj jim je laž jodročila, tem trdnjeje verjamejo, resnico pa smatrajo za šalo, ker navadno ni posebno razsejiva.

Naš mož se je sladko nasmehnil — in v nenadnem navdušenju za šalo je jel pisati vprico svoje lepe žene oporo, v kateri ji je zapuščal vse pod pogojem, da bo dve leti po njegovi smrti nosila črne noga-

vice. V nasprotnem primeru naj bi podedovala vse njegovo premoženje njegova sestra.

Ali ni to zabavno, dušica? To oporo bova spravila, saj itak nimam napisane druge. Umreti pa seveda se ne nameram, pa tudi ta zabavna oporo bomo preplašila smrt!

Toda smrt se ne da preplašiti in pregneti s šalo, ona za njo nima nobenega smisla.

Naš Klinčič, ki je bil tako vesel in šaljiv, poleg tega pa tudi bogat, niti slutiti ni, kako blizu mu je smrt. Njegov občutek varnosti ji ni mogel zastaviti poti.

Smrtonosni avto je treščil vanj liki topedo in ga na mestu ubil. Klinčič niti pomisliti ni utegnil, da bi bilo treba zamenjati šaljivo oporo za resno.

Vdova je torej morala izpolniti zadnjo željo in nositi črne nogavice. Temu se ni mogla nikoli in nikjer izogniti, ker so ji bili vedno in povsod za petami pokojnikov sorodniki, ki so strogo pazili na njo, če nosi črne nogavice.

Tola gospe Klinčičeva bi ne bila pametna žena, kakor je v resnici bila, če bi ne znala zla vsaj ublažiti. Nostila je sicer črne nogavice, toda bile so tako tanke in prozorne, da se je videla skozi nje prav dobro barva njene kože. In ta mešanica je bila zares

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih v kinu Matiči in Unionu: ob 1/16. in 1/18. uri; v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v vseh treh kinematografih: ob 10., 1/14., 1/16. in 1/18. uri!

KINO MATICA TELEF. 22-41
Drama sodobne socialne vsebine
Da, milostljiva...
Maria Denis — Leonardo Cortese
Emma Gramatica.

KINO UNION TELEF. 22-21
Napeta in zabavna kriminalna komedija zmešnjav in zapletitjav
Usodni briljanti
Vera Carmi, Roberto Villa

KINO SLOGA TELEF. 27-30
Zelo napeta drama v velifilmu
Bastard
z Gabrielom Aho, Hildo Borgstroem, Georgom Loecberg, Signe Hassu v glavnih vlogah

Učenci ter učenke bodo deležni vsakodnevnega okrepčila skozi vse šolsko leto.

Nakazila za javna dela v Albaniji. Gospodarski finančni dopolnilni vestnik agencije »Agite« poroča: Zakonski osmerek, ki je bil predložen zakonodajni skupščini, predvideva zvišanje nakazila za železniška dela v Albaniji in sicer od 280 milijonov lir na 360 milijonov. Izdatki za Albanijo so v smislu že prejetih zakonov sledeči: za melioracijska dela 377.800.000.000, za cestna dela 1.260.000.000.000, za železniška dela 1.260.000.000.000, za železniške gradnje 360 milijonov lir, za organizacijo zdravstvenih ustanov 85 milijonov lir, za razna javna dela 20 milijonov lir.

Tečaj za osebe industrije svile. V februarju 1943 se bodo pričeli pri poizkuhi postajati za svilo posebni učni tečaji, namenjeni osebi, ki je uslužbenec v industriji svile. Tečaji se bodo pričeli dne 1. februarja 1943-XXI in bodo trajali dva meseca. Pouk je namenjen predvsem izpopolnjevanju mlajših namencev, ki se hočejo posvetiti tej stroki ter njenemu temeljitemu poznavanju. V okviru teh tečajev bodo tudi praktični preizkusi, včasih ter ogledi najbolj znanih obratov te industrije.

IZ LJUBLJANE

Južno vreme. Za več dni se je uveljavljalo južno vreme, vendar je doslej ostalo pretežno jasno. Bolj se je poglobilo večerj popoldne in tudi začelo rostiti. V predvečer je bilo nekaj dežja tudi ponoči. Davi je pa bila vendar gosta megla, ki je navadno ni ob izrazitem južnem vremenu, ko je nebo oblačno in ko tudi veter razganja meglo. Da pa prevladuje še vedno jug, smo spredeli po toplem jutru. Današnja minimalna temperatura je znašala 8.8° ter je bila najvišja v drugi polovici tega meseca. Toplo je bilo tudi večerj popoldne. Večerašnja najvišja temperatura je znašala 16°. Zračni tlak večerj ni več popušal in davi je bil celo malo višji kakor večerj zjutraj.

Prostor za park sredi mesta. Med hčami Dukičevega bloka ob Verdijevi ulici so manjši presledki, da imata pristop solnce in v zrak. Te vrzeli so bile namenjene, da jih spremene v zasebne parke ali manjše vrtove, že zaradi tega, ker je prost pogled na dvorišča z ulice. V resnici so dve dvorišči tudi uredili, da na njih zeleni negovana trava. Ob podaljšku pasaze in palači »Slavije« je pa bilo več let stavbišče stavbnega gradiva in v nasprotje modernim stavb so stale nizke lope, poleg so pa vztrajali ostanki dvoriščnih, razpadajočih poslopj nekdanje okolice F-govca. Zdelo se je, da skladišča sredi mesta v neposredni bližini največjih novejših ljubljanskih poslopj ne bo mogoče odpraviti. Po dolgem oklevanju so pa rotopilo vendar peljali. Zato je tudi marsikdo pričakoval, da bodo končno uredili lep prostor, kakor se spodobi. Zdelo se tam še vedno groblja, le plotov, barak in ostankov starega zidovja ni več. Precej bujno uspeva plevel in psi se vselej imenitnega sprehajališča.

Prometna ureditev ob palači »Slavije«. Bleiweisova (prej Tyrseva) cesta ima nepravzavno stavbno črto, zlasti na levi strani. Ko so pred 20 leti začeli zidati ob začetku te ceste večja poslopja, so določili novo stavbno črto, da bi se cesta razširila. Palača ljubljanske kreditne banke je zato precej umaknjena od stare stavbene črte. V isti črti z njo so se zidali nebotičnik, potem smo pa morali dolgo čakati na nadaljno razširitev navzdol proti Ajdovščini, dokler ni bila sezidana palača »Slavije«. Pred tem poslopjem je nastal mali trg. Sosedna stara hiša izstopa od nove stavbene črte za več metrov. Prvotno so določili ves pridolbeni prostor pred »Slavijo« le za osebi promet, da bi se črta cestišča ne lomila. Zdelo se se pa odločili, da porabijo vendar

zelo pikantna. Vendar je pa bila vdova Klinčič zelo nezadovoljna in komaj je čakala, da bi napočil dan, ko bi mogla odločiti črne nogavice.

Cez leto dni je imela gospe Klinčič ljubčka, inteligentnega in duhovitega mladenci. Mislija je, da jo ljubi zaradi duhovitosti in zrele lepote. Tako mislijo vse žene. Bila je prepričana, da je našla pravega moža in pravo ljubezen.

Cez dve leti jo je zasmubil. Seyveda je privolila. Bila je srečna.

Njen drugi mož je bil dolgo v Ameriki, da bi izpopolnil svoje znanje. Bil je namreč inženjer. In znal ji je pogosto pripovedovati o novem svetu tako zanimivo, da ga je poslušala s posebnim užitkom. Samo njegovo navdušenje pripovedovanje o lepih plesalkah v barah in varietejah je vedno nalašč preslišala.

Dušica, ali veš, zaradi česa sem se najbolj žaljubil vate? Ali veš, s čim si me najbolj očarala? — jo je vprašal nekaj dni po poroki.

S čim? — so vprašale njene zaljubljene oči v nestrpnem pričakovanju najlepšega in naprejetnejšega odgovora.

S svojimi črnimi nogavicami, v katerih so tvoje noge slike in dolge kakor nožice ameriških plesalk. Nosil črne nogavice vedno, prosim te!

precej prostora tudi za cestišče in te dni so mestni delavci zaposleni pri cestnem delu. To bi bilo vsekakor v prid voznega prometa, da ne bo več takšne gneče ob ustju Verdijeve ulice. S prometnimi ureditvami na Bleiweisovi cesti je težava, zaradi tramvajске proge. Cesta je za živahnejši promet preozka, kar bo posebno občutno, ko bo zopet oživel promet z motornimi vozili, zlasti, ker ostane na desni strani stara stavbna črta nespremenjena med pošto in Ajdovščino.

Čevljarске mojstre opozarjamo, da se bo izvedla v mesecu novembru, v zvezi z nakazovanjem usnja, kontrola zaposlenih pomočnikov. Pred nakazilom usnja bo potrdil Odešek za obrtništvo, koliko pomočnikov lastnik pooblastila še zaposluje v mesecu novembru t. l. Odnosno ali oni, ki ne zaposluje pomočnikov, včasih se obratujejo. Brez tega potrdila na pooblastilo noben čevljar ne bo dobil usnja za mesec november t. l. Mojstri naj zato predložijo Odešku za obrtništvo ob enem s pooblastilom tudi novo potrdilo Zavoda za socialno zavarovanje o številu zaposlenih pomočnikov, mojstri iz dežele pa, ki ne zaposlujejo pomočnikov, tudi potrdilo pristojnega Poverjenstva Odeška za obrtništvo (bivšega Skupnega združenja), da včasih obratujejo, ker se jim sicer pooblastilo ne bo moglo potrditi.

Važno opozorilo davčne uprave za mesto Ljubljana točilem in producentom alkoholnih pijač. V Službenem listu bo v kratkem objavljena odločba Visokega komisarijata, da bo veljavnost dosedanje odmere točline takse podaljšana. Zato prizadeti ni treba vlagati pri Oddelku finančne kontrole prijav za odmero točline takse za tekoče periodo 1943—1945.

Violinist Albert Dermelj, čelist Cenek Šidlbauer in pianist Marijan Lipovšek, trojica naših izvršnih umetnikov, instrumentalistov, so združeni v ljubljanski komorni trio, ki goji z resničnim umetniškim uspehom našo komorno glasbo. Za letošnji koncertni sezon je ljubljanski komorni trio napovedal dva svoja javna koncerta, in sicer se bo vršil prvi v torek, dne 3. novembra ob 18. uri v veliki filharmonični dvorani, drugi triov koncert pa bo prve dni meseca aprila. Na prvem koncertu bo izvajal tri tri skladbe iz svetovnih literatur, in sicer eno klasično, eno italijansko in eno češko delo, poleg tega še izvirno Lipovškovo Sonato za violino in klavir, dočim bo izvajal trio na drugem svojem koncertu v aprilu, kar tri izvirna, slovenska tria, ki so jih napisali Arnič, Osterc in škrljare. Na torkov koncert ljubljanskega komornega tria opozarjamo že danes. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Počastite rajne z dobrimi deli! Ljubljanci že od nekdaj praznike mrtvih s posebno globoko pietetjo, da obiskujejo čim najlepše okrašene grobove svojih dragih in tudi zaslužnih mož. Da bo Ljubljana tudi letos mogla svojim rajnim izkazati čim večjo čast ter spet odkriti svojo velično srčno kulturo s pobožnim obiskom čim lepše okrašenih grobov, je županstvo umestno mestno trošarino na vse uvoženo sveže cvetje in vence od današnjega dne pa do vernih duš dne zvečer. S tem plemenitim dejanjem hoče županstvo prebivalstvu za praznike mrtvih omogočiti vsaj skromno okrasitev grobov z zlatnim uvoženim cvetjem. Mestna trošarina na iz drugih pokrajin uvoženo cvetje namreč znaša za kilogram 10 Lir. Če pa upoštevamo, da za okras grobov predvsem prihajajo v poštev umetno vzgojena bogohote krizanteme, ki gre samo nekaj cvetov na kilogram, bo posamezen velik cvet vsaj za 2 Liri cenejši, manjši cvetovi pa za 1 Liro cenejši. Nikakor pa županstvo z ukinitvijo mestne trošarine na cvetje in vence za okras grobov ne namerava podpirati razsipnosti in razkošnosti ali celo bahštva na grobovih in zato vse prebivalstvo opominja k kromnosti ter z upoštevanjem v Ljubljani tako lepo uveljavljene gesla: »Pocastite rajne z dobrimi deli!«

Vrtnarji na delu na novem otroškem igrišču. Glavna zemeljska dela, kakor tudi zidarska so na novem tivoliskem otroškem igrišču končana. Zdaj so prišli za lopate že vrtnarji, ki bodo nasadili na veliki površini dreve. V ta namen zdaj pripravljajo tla, kopljejo jame in jih nasipavajo s prstjo. Zdaj je zaposlenih mnogo manj delavcev kakor prejšnje mesece, ker pač ni več toliko dela. Kaže, da bo igrišče izročeno svojemu namenu prihodnje leto, najbrže že pred poletjem.

Skupina novih hiš. Ob Celovski cesti, in sicer med Obirsko ulico in nasadom, nastalim pred nekoliko leti, ko so cesto proti Šentvidu uravnavali in odstranjali njene prehode ovike, gradi stavbenik Angelo Battelino Ernestu Gallettu, graščaku na Vodnikovci cesti, blok ali skupino štirih hiš. Vsaka, dolga navidežno do dva in dvajset metrov, bo imela svetle kletne prostore, nadprtišče in štiri nadstropja. V slehernem hišem višinske predelki bodo v eni vrsti po štiri široka okna. Izmed treh hiš, ki so že pod streho, ima ena vzdane že okenske okvirje, a četrta hiša je dograjena zdaj šele do višine dveh nadstropj. Hiše v surovem stanju bodo zimske sape tako dobro prevetrile in presušile, da se bodo mogli lotiti zidarije že prav zgodaj spomladi njihove dovršitve. Ker stoji hiše na sončnem in zravnem kraju, od koder se bo nudil očem krasen razgled spredaj na bližnje južne griče in hribe, zadaj pa na enake severne in povrh še na gorenske gorske velikane, ter je razen tega v bližini postajališče elek-

Razdeljevanje raciniranih živil za november

Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata za ljubljansko pokrajino, da bodo prejeli potrošniki v novembru na vsako živilsko nakaznico 1.50 kg testenin, 0.50 kg riža, 0.20 kg surovega masla in 2 del olja. Vse ostale količine živil ostanejo neizpremenjene.

Dodatne krušne karte za trgovske vaje

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarijata za ljubljansko pokrajino je s svojo rešitvijo z dne 17. X. 1942. odobril izdajo dodatnih krušnih nakaznic za ročne delavce tistim trgovskim vajencem, ki so zaposleni v trgovini z žili.

Trgovinski oddelek Pokrajinske delavske zveze poziva vse trgovske vaje, zaposlene v trgovini z žili, da v lastnem interesu dvignejo pripadajoče jim dodatne nakaznice za kruh, do konca tega meseca.

Opozorilo zaradi krompirja

Prehranjevalni zavod opozarja vse one stranke, ki so dvignile dovolilnice za prevoz krompirja po 15. septembru, da bi morale prinesiti karte za krompir na Prevod že do 3. t. m. Opozarjamo stranke, da bo oblast njihove zaloge krompirja zaplenila, kršitelje pa kaznovala po čl. 6 navedbe Visokega komisarijata št. 166 z dne 29. avgusta 1924-XX, če bodo še nadalje odlašali in kolikor ne bodo odlašali odrezkov do 31. oktobra t. l.

Obenem pozivamo vse one, ki so si nabavili krompir brez dovolilnice za prevoz ali kakor koli brez vednosti Prehranjevalnega zavoda, da takoj prinesejo svoje karte za krompir, da jim odtegnemo ustrezajoče število odrezkov. Ker so pridelovalci, ki so dobavili krompir posameznim strankam, prijavi Prehranjevalnemu zavodu poleg količin, ki so jih prodali, tudi naslove teh strank, so Prehranjevalnemu zavodu znani mnogi naslovi onih, ki še vedno niso prijavili kupljenega krompirja. Krompir je — kot rečeno — treba prijaviti naipozneje do 26. t. m., sicer se bo proti kršiteljem zgoraj navedene navedbe kazensko postopalo.

trične železnice, bo njihov lastnik lepa, prostorna in moderna stanovanja, ki jih bo baje kar štirideset na uporabo, po vsej priliki skoraj brez težave oddal, a obenem ublažil stanovanjsko nedostajanje.

Vozniki za vožnjo snega letošjo zimo. Mesto cestno nadzorstvo vabi voznike, ki že vozijo za mestno občino, in vse one, ki imajo primerna vozila (kaskone), naj se najkasneje do četrtka 5. novembra javijo zaradi dogovora o odvažanju snega z mestnih cest in ulic v uradu mestnega cestnega nadzorstva na Ambrazev m. trgu št. 7, v pritličju, levo, soba št. 7 med dopolnilemi uradnimi urami.

Krompir za zimsko zalogo lahko upravičeni od 28. t. m. dobe pri trgovcih tudi še na decembrske odrezke nakaznice za krompir po 10 kg. Spet pa opozarjamo prebivalstvo, naj varčuje s krompirjem, ker je ves ta krompir namenjen za prehrano do prihodnje letine, torej za zimsko zalogo.

Iz pokrajine Gorizia

Smrten padec s tričklja. 84letni Jakob Martellosi iz S. Giovanna di Manzano je pred kakšnim mesecem padel s tričklja. Priletel je na kamen in dobil usodne poškodbe, za katerimi je sedaj zaradi nastopivih komplikacij podlegel v gorizijski bolnišnici.

Razstava A. Furlana. V prostorih umetnostne prodajalne na korzu Vittorio Emanuele III. bo te dni otvorjena umetnostna razstava venetskega slikarja Antona Furlana. Razstavljenih bo koli 30 umetnin.

Z Gorenjskega

Nov grob. V predmestju Radovljice je umrl čevljar Janez Debelak, p. d. Vuder, star 83 let.

Gibanje prebivalstva v Radovljici. V občini Radovljica so se poročili v tretjem četrtletju tekočega leta: Miha Mrak z Anjo Naglič, Jorami Razingzer z Marijo Hafner, Miha Maver z Angelo Prešern, Franc Kemperle s Frančiško Ježe in Alojzij Rakovec z Marijo Urcuc. — Rodilo se je v tem času 13 otrok. Zelenčarjeva žena Katarina Dežman je poročila dvojčki. — Nova grobova sta bila samo dva.

Mali oglasi

GOSPODJE POZOR!

Klobučarna »PAJK« vam strokovnjako očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priprava — Rudolf Pajk, Sv. Petra

Inserirajte

v

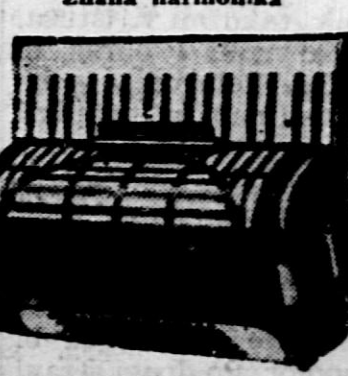
»Slov. Narodu«

»Slov. Narodu«

AVVISO IMPORTANTE V A Z E N O G L A S

La Soc. Italiana NOTA D'ORO di Osmo (prov. Ancona) inaugurando il nuovo stabilimento, desidera favorire 200 nuovi Clienti nell'acquisto delle sue fisarmoniche di fama mondiale. Merito pertanto in vendita 200 strumenti del modello IMPERO con voci in 3a/5a e 1 registro. ai seguenti prezzi eccezionali di propaganda:

NOTA D'ORO
Armonica di classe
Znana harmonika

Soc. Italiana NOTA D'ORO Osmo (prov. Ancona) želi ob otvoritvi novega obrata omogočiti 200 novim odjemalcem nakup svojih svetovnoznanih harmonik. Merito zato v prodaji 200 glasbil modela IMPERO z glasovi 3a/5a na 1 register po sledečih izjemnih propagandnih cenah:

34 tisk. 48 basov, cena po ceniku L. 1700 za L. 1450; 37 tisk. 80 basov; pr. list. 2150 pr. L. 1650; 41 tisk. 120 basov; pr. list. 235

Zakaj je špinača tako čislana?

Vsebuje mnogo vitamina A, železa pa baje ni v nji, kakor so mislili prejšnje čase

Ljubljana, 26. oktobra. Marsikateremu bledicnemu meščanku otroku je špinača obležala v želodcu v pravem pomenu besede, ker so ga pitali z njo res tako, da se mu je morala pristuditi. Zdravniki radi priporočajo špinačo bledicnim, slabim otrokom se dancanes. Špinača slovi že dolgo kot zelo zdravi zelenjava. Meščani jo čislajo zaradi njene resničnosti ali namišljene kakovosti vsaj tako kakor paradiznike in cetrone (zaradi vitaminov). Sicer pa iz špinače pripravljamo precej okusne jedi. Najbolj je priljubljena nekakšna omaka h krompirjevi kaši. Gospodinje jo najraje pripravljajo s smetano. Odrasli silijo tudi z riževe, rdečelčne otroke, naj jedo čim več špinače. Toda otroci se navadno otepajo najbolj prav listega, kar jim najbolj ponujajo. Včasih so odrasli vprav nesrečni, ker ne morejo preprčati otrok, kako dobra je špinača. Kako je v resnici s špinačo? Poskušajmo na to odgovoriti nekoliko danes. — Po novejših ugotovitvah špinača baje ne vsebuje železa, a njena vrednost je velika zaradi vitamina A.

Špinača in ribje olje

Še bolj kakor špinača, je bilo zaslovljeno ribje olje. Zakaj ga omenjamo? Ribje olje je namreč precej sorodno špinači: vsebuje mnogo vitamina A. Po količini vitamina A je ribje olje na prvem mestu. Otroci, ki so morali popiti mnogo ribjega olja in pojesti še več špinače, bi pa rekli, da je na prvem mestu tudi med najbolj neprijetnimi jedmi in zdravili. — Če povemo, da ribje olje in špinača vsebujeta mnogo vitamina A, morate se vedeti kaj več o tem vitaminu. Zakaj je potreben vitamin A in katera živila ga vsebujejo? Strokovnjaki nam povedo, da je vitamin A neohodno potreben za normalno funkcijo stanične sluznice in kože. Potreben je pa tudi, ker bi se brez njega ne mogla obnavljati propadajoča organska substanca. Ko telo začne kazati škodljive posledice. Tako se začne povrhnjica izsuševati, zlasti na nosnici in v oči. Suha povrhnjica sčasoma postane rožnata in na nji nastajajo čir in rane. Ob hujšem obolenju roženica razpade in človek oslepi. Pojav te bolezni na očeh strokovnjaki imenujejo: kseroftalmija ali keromalacija. Pomanjkanje vitamina A je lahko tudi vzrok kurje slepote in slepote za barve. Avitaminozo je baje tudi jemen na očesu, prav tako zaradi pomanjkanja vitamina A. Bolezenskih znakov zaradi pomanjkanja tega vitamina je še več. Suha koža, ki se lušči, prežgodnja osivelost las, ki izgube sijaj ter postanejo krhki in suhi — vse to so znaki avitaminoze A. K znakom te bolezni štejejo tudi motnje v prebavi, prolive, pomanjkanje teka, živčne motnje, slabokrvnost itd. Celotno in zolčni kamni nastajajo zaradi pomanjkanja vitamina A. Dognali so tudi, da je s tem vitaminom mogoče zmanjšati umrljivost za pljučnico. Povsem zanesljivo je, da kurjo slepoto povzroča pomanjkanje vitamina A. Vpravlja čudovito je, da je kurjo slepoto spoznal že najpomembnejši zdravnik starega veka, Hipokrat, ter da jo je zdravil z jetri namočenimi v medu, kar povsem ustreza modernim načelom zdravilstva.

Živila, ki vsebujejo vitamin A

Vitamin A vsebujejo mnoga živila, tako da je čudno, če ljudje kljub temu obolevajo zaradi pomanjkanja tega vitamina. Vitamin A sicer vsebuje meso in tudi v mleku ga je precej; če pa meso delj časa ne uživamo, je vendar dovolj rastlinske hrane, bogate na vitamin A, odnosno na njegovih provitaminih. Vedeti moramo, da organizem sprejema vitamin A iz živalske hrane neposredno, n. pr. iz mleka, mesa, sira itd., iz rastlinske hrane pa le karotin in karotinoide, torej še nerazvit vitamin. Ribje olje vsebuje mnogo čistega vitamina A in iz te »surovine« tudi pridobivajo čisti vitamin. Ne smemo se čuditi, da pride pogosto do pomanjkanja vitamina A, kajti mnogo se ga uniči v živilih, preden jih uživamo. Vitamin A je zelo občutljiv za zrak: kmalu se sploji s kisikom ter razpade. To pa velja tudi za provitamine vitamina A. Zato ni le dovolj, da uživamo živila, ki so znana, da vsebujejo vitamin A, temveč moramo uživati tudi takšna, ki imajo v resnici še ta vitamin. Centi pa moramo vedeti predvsem tista živila, ki vsebujejo čim več tega vitamina, kajti če je v njih uničenega precej vitamina ali provitaminov, je vendar verjetnost, da jih je nekaj še ohranjenih.

Koliko vitamina A je v živilih

Rekli smo, da vsebuje ribje olje največ vitamina A. Seveda pa ni vsako ribje olje enako dobro in računati je treba, da je včasih v njem že uničenega precej vitamina.

Strokovnjaki so dognali, da vsebuje ribje olje 10.000 do 500.000 vitaminskih enot vitamina A. Vilimo torej, da je kakovost ribjega olja lahko zelo različna. To velja tudi za druga živila. Prav tako špinača, ki sledi takoj za ribjim oljem po količini vitamina A, ni vedno enako bogata na vitaminih. Računajo, da vsebuje po 25.000 do 60.000 vitaminskih enot. Na tretjem mestu je jajni rumenjak; vsebuje 10.000 do 50.000 enot vitamina. Približno enake kakovosti je surovo maslo: 5.000 do 50.000 enot. Precej provitamina A — torej ne čistega vitamina — vsebuje rumeno korenje, ki mu daje karotin, t. j. protivitamin, značilno rumeno ali rdečkasto barvo. Nedavno smo pa opozorili, da je tudi nevarnost, če bi uživali preveč rumenega korenja. Vendar smemo reči, da je skoraj večja nevarnost, obolenja za avitaminozo kakor za hipervitaminozo, zlasti še, če ne uživamo mnogo živalske hrane: mesa, jaje, sira, mleka itd. Poleti hrana nedomno vsebuje dovolj vitamina A, ko so provitamine v povrhnjici še ohranjeni. Provitamine A vsebujejo še mnogi prideiki. Tako računajo, da je v zeleni zeljnatih salati 50.000 vitaminskih enot vitamina A. Tudi v paradiznikih, ki vsebujejo še druge vitamine, je precej vitamina A, 4.000 enot. Skoraj prav toliko ga je v zeleni in stročjem fižolu, okrog 3.500 enot. V mleku je čisti vitamin A, a ga je v primeru z nekaterimi drugimi žili malo: 500 do 2.000 enot. Meščani zelo cenijo borovnice, baje tudi zaradi vitamina. V resnici se mnogi sklicujejo na vitamine, ko govorijo o posebnosti in kakovosti borovnic. Dognano je, da borovnice vsebujejo do 2.000 vitaminskih enot vitamina.

Ravnajte pazljivo z živili!

Kako prepoznamo živila, koliko vitaminov vsebujejo? To bi bilo res zelo potrebno, da bi živila prepoznali že na zunaj, če vsebujejo vitamine. Težko si je zapomniti, katere vitamine in koliko jih vsebujejo posamezna živila, tabele pa človek tudi ne more imeti pri sebi. V resnici reka: tera živila lahko prepoznamo, če vsebujejo vitamin A, odnosno protivitamine. Pravilo je, da povrhnjica in poljski prideiki vsebujejo tem več provitamina A, čim bolj so rumeni, rdeči ali rdečkasti. Najboljši primer je korenje. Da to drži, nam dokazuje

tudi primer žita: žito ne vsebuje mnogo rastlinskega barvila, zato pa tudi moka ne vsebuje mnogo vitamina A. Prav tako je malo vitamina A v jedlnem olju, čeprav bi kdo solil, češ, če je že toliko vitamina A v ribjem olju, zakaj bi ga ne bilo tudi v rastlinskem? Kakor rečeno, vsebuje maslo precej vitamina A. Zapomniti si pa moramo, da vsako maslo ni enako bogato na tem vitaminu. Precej vitamina se v maslu uniči, če ne ravnamo dovolj pazljivo s tem dragocenim živilom. Ko vemo, da je vitamin A občutljiv za zrak — škoduje mu pa tudi svetloba — bomo maslo shranjevali v temnem prostoru in v posodi — najboljše pod vodo — kamor ne prodira mnogo zraka. Pazljivo moramo ravnati, kolikor je pač mogoče, tudi z drugimi žili, da se v njih ohrani čim več vitamina. Zavedati se morate, da kakovost živil trpi zelo, če so v njih uničeni vitamini. Ni dovolj, da človek naje »do sitga«, kakor pravimo, temveč da s hrano sprejme tudi vse snovi, potrebne organizmu, a ne le tiste, ki mu dajo občutek, da je sit. Ljudje niti ne slutijo, koliko boleznij je treba pripisovati pomanjkanju vitaminov v hrani. Mnogo bolj zdravi bi bili, če bi vedeli o vitaminih več in če ne bi ocenjevali živil zgolj po njihovi hranilni vrednosti kakor so delali prejšnja desetletja. — Zapomnimo si še, katero živila vsebujejo precej karotina, t. j. provitamina A, ker vseh živil preprosti človek vendar ne more presoditi na sam pogled! Karotin se pogosto skriva med zelenilom; na vsebuje ga le korenje. Precej ga je v vsej zelenjavi in zelenem stročju, tudi v grahu, ne le stročjem fižolu. Znamo vas bo, da je precej karotina tudi v lisicah, gobah, ki imajo podobno barvo kakor rdeče korenje. Karotina vsebujejo razne vrste močno barvitga sadja, vendar ga je malo v hruškah in jagodah, kakor trde raziskovalci. Več ga je v paradiznikih kakor v cvetači, kumarah in rdečem zelju. Čeprav ga ni posebno mnogo v kosmuljah, ribezu, breskvah in v češnjah, ga je vendar mnogo več kakor v repi, belem zelju, moki in krompirju. Glede na vitamin A svinjska mast zelo zastaja za maslom, ker ne vsebuje tega vitamina. Seveda pa moramo živila ocenjevati po tem, koliko vsebujejo vseh vitaminov, ne le ene vrste, čeprav so nekateri vitamini vsaj navidez pomembnejši od drugih.

Konec ciganske romantike v Rumuniji

Vsi cigani brez stalnega poklica in bivališča izseljeni v vzhodne pokrajine

Kdor je prišel doslej v Rumunijo, je prav kmalu opazil, da je tam mnogo ciganov. To je eden najzanimivejših socialnih in etnografskih problemov Rumunije. Cigane in ciganke je srečal človek v Rumuniji pri vsakem koraku. Mlade ciganke so prodajale rože, stare vedeževale, cigani so hodili po deželi kot prodajalci preprog, pisarkovezi in muzikanti, največkrat pa kot berači. Tudi v Rumuniji naj bi bili prišli cigani iz Indije, ki naj bi bila njihova prvotna domovina. Toda v Rumuniji so se pojavili že dobro 100 let prej kakor v Nemčiji. Valaška kronika jih omenja prvič l. 1722. Vedno so bili cigani tudi v Rumuniji nezahvalni gostje, ki se niso hoteli prilagoditi odličnim razmeram in zato so morale oblasti strogo nastopiti proti njim. Bujari in knezi rumunskega srednjega veka so videli v ciganih svoje osebne sužnje. To je bil edini način, da so pristili cigane živeti stalno na istem kraju. Deloma so porabili cigane tudi za delo na svojih veleposestvih. Ob deželnih cestah med Bukarešto in Ploestim stoji vas, ki se še sedaj imenuje Ciganska. Gotovo izvira ta ciganska naselbina še iz srednjega veka. Na Sedmograskem je napravil cesar Jozef II. podoben poskus. Habsburški dvor je računal s cigani kot dobrimi davkoplačevalci. Toda cigani so kmalu požgali svoje kmetije in zbežali nazaj v gozdove, da bi nadaljevali svoje običajno naporno in težko življenje. Sedmograski cigani nosijo dolge brade in kaftanu podobna oblačila, tako da bi jih človek lahko zamenjal z židi. Prepasani so s pol metra širokim usnjnim pasovi. To so ciganski pisarkovezi, posebno markantne postavne na Sedmograskem. Preveč se jim človek ne sme približati, sicer se nalezle mrčesa.

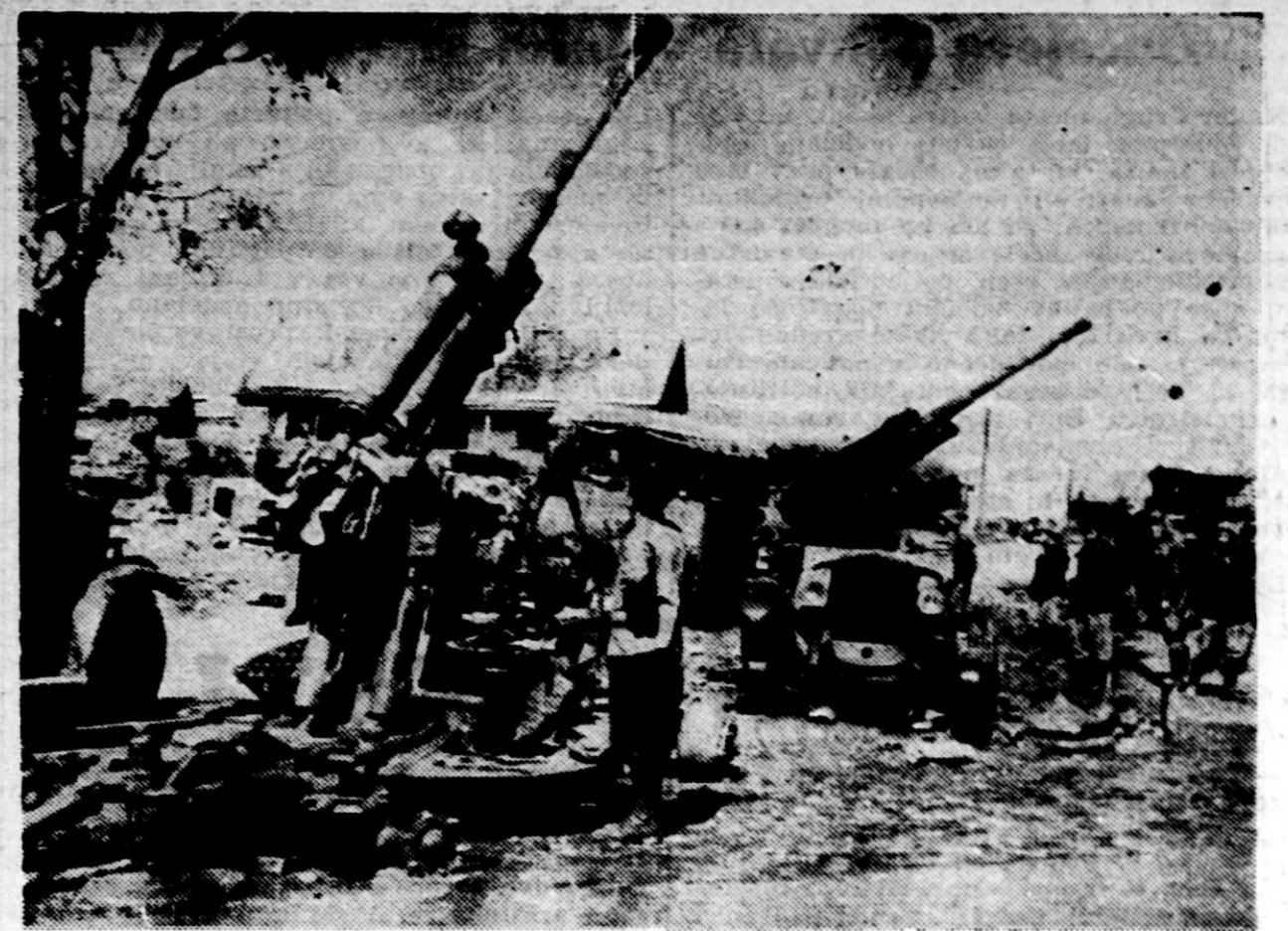
Rumunsko prebivalstvo nikoli ni hotelo imeti stikov s cigani, še zdaj v Rumuniji ni hujše psovke kakor »tigan« (cigan). Kot muzikanti so cigani povsod dobrodošli,

toda Rumunji sicer dosledno odklanjajo njihovo družbo. Ljudsko štetje iz leta 1930 je pokazalo, da je imela Rumunija 262.500 ciganov. Ker je pa umrljivost ciganskih otrok zelo velika, se najbrž število ciganov v Rumuniji v zadnjih 10 letih ni znatno povečalo.

Poročali smo že, da je Rumunija sklenila izseliti tudi cigane, kakor je izselila žide. Ta odlok je pa zadel samo cigane brez stalnega bivališča. Cigani, ki imajo svoj poklic, čeprav nastopajo samo kot muzikanti, smejo ostati v Rumuniji. Pač so pa izginele vse ciganske prodajalke rož in bukaraste in drugih večjih mest, prav tako tudi pisarkovezi, ki jih je bilo poprej toliko z njihovimi značilnimi vozovi in taborišči ob rumunskih cestah. Ti cigani so se morali izseliti v zasedne vzhodne pokrajine. Vprašanje je seveda, če bodo hoteli živeti skupaj v določenih krajih.

Fakir hipnotizira krokodile

Fakir Karah Kavak nastopa zdaj v Leipzigu v cirkusu, kjer hipnotizira krokodile s kretnjami svojega telesa, z rokami, zlasti pa s svojim srepim pogledom. Nedavno je poskušal hipnotizirati tudi aligatorje v živalskem vrtu. To je bilo tem težje, ker fakir aligatorjev prejšnjim sploh ni videl, in ker je moral napraviti poskus na prostem, tako da so prišli aligatorji prvič iz svojih kletk. Najprej je pokazal fakir svojo presenetljivo umetnost na 2 m dolgem in poldrugi metarski stot težkem aligatorju, ki sta ga dva paznika kmalu dvignila in odnesla na prsto. Aligator je bil zelo miren in je srdito mahal z močnim repom, s tem poleg ostrih zobov najnevarnejšim orožjem.

ruski topovi, ki so jih uničile italijanske čete pri napredovanju v ozemlju Dona

Fakirju se je kaj kmalu posrečilo ukrotiti s srepimi pogledi razjarjenega aligatorja, ki je končno nepremično obležal. Poskus je bil prav tako posrečljiv tudi z drugim enako velikim aligatorjem, pa tudi s srepnim mladim zelo živahnim, ki se je krčevito branil in skušal zbežati, slednjic se je pa le moral udati. Končno je napravil fakir poskus še z mladim aligatorjem, ki ima umetno zobovje. S tem je imel najmanj dela. Komaj je dobro uprl vanj svoje srepe poglede, že je aligator mirno obležal na hrbtu. Mnogi gledalci so z velikim zanimanjem prisostvovali fakirjevemu poskusu in ko jih je uspešno zaključil so mu navdušeno ploskali.

Bolgarsko nemško društvo v Kumanovu

V Kumanovu je bilo te dni ustanovljeno bolgarsko nemško društvo. Svečani ustanovitveni sta prisostvovala tudi generalni inšpektor za narodno propagando Kolarov in nemški konzul v Skoplju Witte, ki je bil izvoljen za častnega meščana Kumanova. Kumanovski župan je naglašal pomen ustanovitve bolgarsko nemškega društva. Odposlane so bile udanostne in pozdravne brzojavke kralju Borisu, Adolfu Hitlerju, ministrskemu predsedniku Filovu in nemškemu poslaniku Beckerju. Na svečanosti se je lepo manifestiralo bolgarsko-nemško prijateljstvo.

Liberija v vrtincu totalne vojne

Američani so jo sicer zasedli, toda vojaške koristi od nje ne bodo imeli

Zamorska republika Liberija v zapadni Afriki je prišla nedavno pod ameriško oblast, ker so jo zasedle ameriške čete. Ime Liberije pomeni svobodna dežela. Leta 1822 je bila ustanovljena ta neodvisna deželica po nekem človekoljubnem društvu kot zavetišče za »osvojenec« zamorske sužnje v Ameriki. Ironija usode je pa zdaj hotela, da so prav Američani zasedli to zamorsko republiko in oropali zamorce njihove svobode.

Liberija meri blizu 100.000 kv. km in ima zelo mnogo naravnih bogastev ter bujno floro in favno. Vse to se pa v svobodni zamorski republiki v 120 letih njenega obstoja ni izkoriščalo. Poldrug milijon »svobodnih« zamorcev pojmuje namreč svojo svobodo v glavnem tako, da ni treba več delati. Za politične koncesije iz inozemstva so liberijski zamorci polagoma prodali svojo svobodo. Tako je prišla Liberija že med prvo svetovno vojno pod angleški vpliv in leta 1917. se je morala pridružiti

sovražnikom Nemčije. Nemčiji je morala napovedati vojno, čeprav je imela z njo sklenjeno zelo koristno trgovsko pogodbo. Značilno je, da zdaj niso zasedli Liberije Angličani, temveč Američani, kakor so zasedli tudi sosedno angleško kolonijo Sierra Leone.

Sicer se pa ne bodo Američani nič kaj dobro počutili v Liberiji, kajti podnebje je tam nezdavno, za belokožce naravnost nezgodno. Toda tu bodo spregovorili svojo odlično besedo še drugi činitelji. Pa tudi če bi se Američanom to posrečilo, bi jim Liberija nikakor ne mogla služiti za kakršnekoli vojaške akcije proti Evropi. Med Liberijo in Sierra Leone z glavnim mestom Freetown na eni ter francosko severno Afriko z osnim blokom Sredozemskega morja na drugi strani, leži več tisoč kilometrov široka barjera Sahare, ki je tudi najmodernejša letala ne morejo z uspehom in učinkovito preleteti.

Umetno namakanje bolgarske zemlje

Gorska reka Rosica, izvirajoča v srednjem Balkanu in izlivaajoča se v Donavo, je povzročila v Bolgariji že več velikih poplav. Zda jo bodo pa zaježili, da bodo poplave izključene. Obenem bodo pa umetno namakali obširna zemljišča, kjer bo postala zemlja rodovitna. En del zajezene vode se bo porabil za veliko elektrarno. Bolgarski minister javnih del je sklenil z nemškimi podjetji pogodbo o gradnji velikega jezusa na reki Rosici. Jez bo zgrajen na gor. njem toku. Betonska stena bo visoka 45 m. Tako bo nastalo umetno jezero, kjer bo prostora za 160.000.000 m³ vode. Voda iz umetnega jezera bo namakala 26.000 ha zemlje.

V nižje ležečih dolinah pridelujejo zdaj večinoma sočivje in grozdje. Po umetnem namakanju se bodo lahko polja znatno razširila in s tem povečal pridelek. Stroški za zgraditev jezusa in namakalnih naprav bodo sicer precej visoki, toda na drugi strani bo tudi korist velika.

Opiljeni zobje znak lepote

Nekatera divja plemena v najtežje dostopnih krajih Tajkse in Indokine se drže

še čulnih običajev. Tako smatrajo za najlepše zobe, opiljene tako da ostane od zoba samo še majhna konica. Ta običaj se je ohranil zlasti pri plemenih Kah in Moj. Že otrokom opilijo zobe. Stari polagajo namreč veliko važnost na to, da bi bili njihovi otroci lepi. Zato se ne ozirajo na trpinčenje otrok. Opilosti zobe do majhnih konic, pomeni namreč težke muke. Seveda ne poznajo pri tem nobene lokalne anestezije ali kaj podobnega. Ta mučna procedura velja obenem za preizkušnjo odpornosti. To je važno zlasti pri dečkih, ki morajo dokazati, da se bolečin ne boje. Šele ko prestanejo to operacijo, se lahko udeležujejo lova in hodijo tudi na tigre, oboroženi samo s sulicami kakor je navaja pri teh plemenih.

DA NE BO ŠKODE

— Kaj je vaš sinko tako kratkoviden, da mora nositi naočnike s tako debelimi stekli?

— Ah, saj sploh ni kratkoviden. Ti naočniki so ostali po mojem pokojnem možu in škoda bi bilo vreči jih proč.

VREME JE KRIVO

— Dežnik sem ti posodil že pred desetimi dnevi, pa mi ga še danes vračaš.

— Saj nisem jaz kriv, da je ves ta čas deževalo.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Za kaj je šlo, ne bomo menda nikoli vedeli, a to ni prenočiti v hišici na obali, baš zato, da bi govorila važno. Sestanek je bil napovedan, in ona je hotela z menoj v štiri oči. Dejstvo, da se je odpravila na morje, me ni nikoli presenečalo. To je bilo nekaj, kar je običajno storila, če je bila podnevi v mestu... A da bi preluknjala pod v kabini in se potopila, takšno ihtivo dejanje, takšna histerična muha mlade nevpotke... oh, ne, polkovnik, tako mi Kristus, tega ne! Rdečica se mu je bila vrnila v obraz, in zadnje besede je malone zakril. Polagoma je izgubljaj oblast nad seboj, da Favell nanj ni napravil dobrega vtisa.

»Dragi gospod,« je rekel polkovnik, »docela zaman se jezite name. Niti nisem sodnik, ki je vodil obravnavo, niti ne član porote, ki je izrekel pravorek. Sem samo mirovni sodnik tega okraja. Seveda vam želim pomagati, kolikor morem, tako vam kakor de Winterju. Pravite, da se branite verjeti, da bi bila vaša sestrinja izvršila samomor. Po drugi strani ste, kakor mi vsi, slišali izpovedbo gospoda Tabba. Zapornici sta bili odprti, tla preluknjana. Izvrstno: s tem smo pri stvari. Kaj naj bi se bilo v resnici zgodilo?«

Favell je počasi okrenil glavo in pogledal Maksi-

ma. Še vedno je obračal list med prsti. »Nikoli ni Rebeka odprla zapornice, niti ne preluknjala deske. Rebeka ni nikoli izvršila samomora. Vprašali ste me za moje mnenje — nu, bogme, evo ga. Rebeka je bila umorjena. In če hočete vedeti, kdo je morilec, evo ga tu, ondukalet pri oknu, s tistim njegovim prekletnim nasmehom človeka in pol. Niti toliko ni utegnil počakati, da bi leto minilo, preden se je poročil s prvim dekletom, ki mu je prišlo na oči! Evo ga, evo morilca, ako hočete videti: gospoda Maksimilijana de Winterja. Dobro si ga ogledjte. Lepo ga bo videti, ko bo bingljaj na vešalih, ali ne?«

In Favell je planil v smeh, v rezek, posiljen, be-

dast pijanski grohot, ne da bi nehal sukati Rebe-

list med prsti.

XXIV

Bog bodi zahvaljen za ta Favellov smeh. In za njegov iztegnjeni prst, njegovo zariplo lice in njegove s krvjo zalite oči... Bog bodi zahvaljen za vas njegov netrdni, opotekavi nastop. Kajti ta nastop je zbudil odpor polkovniku Julijanu, ki se je odločno postavil na naša stran. Na obrazu sem mu čitala stud; videla sem, kako so se mu ustnice naglo zganile. Juljan Favellu ni verjel. Bil je na naši strani.

»Ta človek je pijan,« je rekel, ne da bi povzdignil glas. »Sam ne ve, kaj govori.«

»Jaz pijan?« je Favell zahrnel. »O ne, dragi gospod! Čeprav ste sodnik in še polkovnik povrhu, mene s tem ne uženete v kozlj rog. Jaz imam zakon na svoji strani in se ga bom tudi poslužil. Saj so v

tej umazani grofiji še drugi sodniki razen vas. Ljudje, ki imajo možgane, ljudje, ki znajo tolmačiti zakon. Ne vojaki, ne častniki, ki so bili pred toliko in toliko leti odžagani, zdaj pa hodijo okoli z nizom odklovanj na prsih! Gospod Maks de Winter je ubil svojega ženo, in jaz imam dokaze, da jo je ubil!«

»Počakajte malo, gospod Favell,« je mirno rekel polkovnik, »pri današnji obravnavi ste bili navzočni, jelste? Zda je spominjam, da sem vas videl med občinstvom. Če vas je krivičnost pravoreka tako globoko presunila, zakaj se niste s svojim ugovorom obrnili do porote in do samega preiskovalnega sodnika? Zakaj niste pokazali tega pisma pred sodiščem?«

Favell ga je krivo pogledal, nato se je zasmeljal. »Zakaj? ... Ker mi ni šlo v račun, evo! Rajši sem prišel semkaj, da... da osebo pokličem gospoda de Winterja na odgovor.«

»Vidite, zato sem vam telefoniral,« je rekel Maksim in se odrgal od okna. »Favelove obtožbe ste zdaj slišali. Jaz sem mu zadal isto vprašanje. Zakaj ni razodel svojega suma sodniku? Toda odgovoril mi je, da ni bogat človek in da me ne bo nikoli več nadlegoval, če mu zagotovim skromno rento, dva do tri tisoč funtov na leto. Frank je bil navzočen in moja žena takisto. Oba sta slišala Ta dva vprašanja...«

»Čista resnica, polkovnik,« je rekel Frank. »To je navadno, preostalo izsiljevanje.«

»Očitno,« je polkovnik odvrnil; »nesreča je le, da ni izsiljevanje niti kdo ve kako snažna niti kdo ve

kako preprosta stvar. Marsikomu utegne povzročiti mnogo neprijetnosti, tudi če se izsiljevalec nazadnje znajde v ječi, Casih se tudi nedolžnih zgodi, da pridejo v ječo... Baš to je tisto, česar bi se hoteli v tem primeru ogniti. Ne vem, gospod Favell, ali ste dovolj pri sebi, da bi lahko odgovarjali na moja vprašanja; in če pustite razna osebna vprašanja, ki niso važna, ob strani, bomo tem prejšnjim. Izrekli ste hudo obtožbo zoper gospoda de Winterja. Ali je morete podpreti z dokazi?«

»Z dokazi?« je Favell odgovoril. »Kaj vruga pa hočete v dokaz? Ali mar tiste luknje v tleh niso zadostni dokazi?«

»Nikakor ne,« je odvrnil polkovnik, »razen če lahko privedete pričo, ki je videla, kako so nastale. Kje je vaša priča?«

»Kakopak, če priča je treba!« je vzkliknil Favell. »Winter jih je napravil! Kdo drug naj bi bil umoril Rebeko, če je ni on?«

»Kerrih ima dokaj množtevno prebivalstvo,« je rekel polkovnik. »Zakaj ne greste od hiše do hiše in ne poizvedujete? Krivec bi utegnil biti na primer jaz. Zdi se mi, da nimate zoper de Winterja nič več dokazov, nego bi jih imeli zoper mene.«

»Oh, razumem... Vi ste na njegovi strani. In ga seveda zagovarjate. Nečete ga pustiti v zagati, ker ste obojevali v njegovi hiši in ker je on obojeval pri vas! Da, on ima v teh krajih znano ime. Mandaleyski gospod je...«

»Pazite, Favell, pazite...«